

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

SDRUŽENÍ PŘÁTEL FOTOGRAFIE V OLMOUCI

Bakalářská diplomová práce

ELIŠKA CILEČKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Bártl, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně za použití v práci řádně uvedených pramenů a literatury.

V Drahanovicích dne 11. 5. 2018

Eliška Cilečková

Rozsah práce ve znacích: 79 185 znaků

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Lukáši Bártlovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské diplomové práce, četné rady a podněty. Dále pak rodině za jejich podporu.

Obsah

1	Úvod	1
2	Vývoj bádání	3
3	Počátky amatérské fotografie	4
3.1	První fotoamatérské kluby na českém území.....	7
4	Klub fotografů amatérů v Praze	9
5	Svaz československých klubů fotografů amatérů v Praze.....	14
6	Klub českých fotografů amatérů v Olomouci	19
7	Sdružení přátel fotografie v Olomouci	27
8	Závěr.....	36
9	Summary.....	37
10	Seznam použitých pramenů a literatury.....	38
10.1	Prameny	38
10.2	Literatura	38
10.3	Periodika.....	38
11	Seznam obrazové přílohy.....	40
12	Obrazová příloha.....	41
13	Anotace	44

1 Úvod

Fotografie je „živou lidskou pamětí. Obrazovou podobou světa... Příběhem dramatickým, plným snů, zklamání, víry, naděje, zvrátů a nového doufání, takovým, jakým je každý jednotlivý lidský život.“¹ Považuji fotografii za kousek sklíčka, které doplňuje mozaiku lidských vzpomínek, ať už našich vlastních nebo někoho jiného. Vybrala jsem si téma zabývající se amatérskou fotografií a to Sdružení přátel fotografie v Olomouci, které je zapomenuté, mohli bychom dokonce říci neznámé a dosud nezpracované. Upozornil mě na něj Lukáš Bárta. Za pomoci dochované kroniky se pokusím zmapovat historii tohoto olomouckého fotoamatérského klubu a tím doplnit další dílek české amatérské fotografie, který rozšíří doposud složenou část tohoto tématu.

Pro pochopení struktury, fungování Sdružení a zasazení do kontextu fotoamatérského prostředí považuji za nezbytné zmínit se o počátcích fotografické techniky a amatérské fotografie vůbec. Pro mnohé majitele fotoaparátu byla fotografie koníčkem, který nebyl zrovna nejlevnější záležitostí. Drahota přinutila jednotlivce se sdružovat a tak začaly vznikat kluby, které se staly hlavním zázemím pro amatérskou fotografii. Prvním, zároveň také nejstarším a nejznámějším klubem u nás byl Klub fotografů amatérů v Praze, který se stal inspirativním pro následující fotoamatérské spolky, proto budu věnovat svou pozornost i jemu. Do založení Svazu československých klubů fotografů amatérů v Praze zastával Klub vedoucí postavení v organizování amatérské fotografie. Tuto funkci v roce 1919 převzal Svaz a pokračoval s nepatrnými změnami v jeho stopách, stal se důležitou zastřešující organizací fotoamatérských klubů. Tato práce je podrobně zaměřená na období od 50. let 19. století do konce druhé světové války, okrajově se zabývám obdobím poválečným do roku 1951.

Olomouc byla jedním z prvních měst, ve kterém byl založen fotoamatérský klub, který se prezentoval pod jménem Klub českých fotografů amatérů v Olomouci. Vznikl v roce 1907, byl tedy nejstarším moravským klubem, což nebylo jeho jedinou pýchou. Zastával vysoké postavení ve Svazu. Sahrával tedy důležitou roli na poli české

¹ Daniela Mrázková, *Příběh fotografie*, Praha 1986, s. 9.

amatérské fotografie té doby. Až do roku 1933 byl jediným olomouckým klubem, který nabízel útočiště fotoamatérům z nejbližšího okolí. V roce 1933 se tato situace změnila se vznikem Sdružení přátel fotografie v Olomouci, které se stalo jeho konkurentem. Tyto dva kluby měly spolu co dočinění ve 30. letech 20. století, spojovala je však i minulost, která se odráží na špatných vztazích, jež mezi sebou měly. Proto představím i historii Klubu českých fotografů amatérů v Olomouci a pokusím se objasnit situaci, která zde ve 30. letech 20. století vznikla.

2 Vývoj bádání

Prostředí amatérské fotografie na našem území je ne příliš zpracované téma v oblasti historie fotografie. Do nedávna bylo pouze okrajovou záležitostí kapitol o fotografii v publikacích dějin umění, ačkoliv dnes není pochyb o jeho důležitosti a vlivu na veřejnost. Důvodů, proč jí nebylo věnováno tolik pozornosti, mohlo být hned několik. V první řadě hrají důležitou roli ne vždy dobře dostupné archivní materiály a fotografie, kterých muselo být a také bylo nespočetné množství už jen vzhledem k obsazenosti jednotlivých klubů. Když hovoříme o členech, pouze málo klubů mělo to privilegium chlubit se členstvím osobností, která by patřila k zásadním autorům určujícím směr a rozvoj fotografie ve výtvarném umění. Většinou šlo o jednotlivce, které zajímala fotografie po technické stránce a na to se stala koníčkem. Historikové tedy skrze průměrnost prací nejevili zájem a vyhýbali se řešení této otázky, která je nemalých rozměrů.

Před pár lety vyšly první knihy, které věnují pozornost čistě amatérské fotografii. V první řadě jde o studii Petry Trnkové, která vyšla v roce 2008 pod názvem *Technický obraz na malířských štaflích*.² Podrobně se zabývá dějinami německých klubů fotografů amatérů v českých zemích. K výročí 120 let od založení nejstaršího českého fotografického amatérského spolku a to Klubu fotografů amatérů v Praze, byla vydána kniha *Od sportu fotografického k umělecké fotografii* od Josefa Mühlendorfa a Pavly Vrbové v roce 2010.³ Kniha představuje historii Klubu od jeho založení do konce druhé světové války se stručným přesahem do současnosti. Jedna z kapitol je věnována Svazu československých klubů fotografů amatérů, která jako první vůbec předkládá strukturu této instituce, jakožto zastřešující organizace fotoamatérských spolků. Olomoucké prostředí a dějiny místního Klubu fotografů amatérů zpracoval Lukáš Bártl.⁴ Vydaná studie v roce 2017 popisuje nejen historii, ale také představuje spolkový život, ze kterého si lze všeobecně udělat dobrý obrázek o tom, jak taková amatérská sdružení fungovala.

² Petra Trnková, *Technický obraz na malířských štaflích. Česko-němečtí fotoamatéři a umělecká fotografie, 1890–1914*, Brno 2008.

³ Josef Mühlendorf – Pavla Vrbová, *Od sportu fotografického k umělecké fotografii: historie prvního klubu fotografů amatérů v Čechách a Svazu československých klubů fotografů amatérů 1889–1945*, Praha 2010.

⁴ Lukáš Bártl, *Dějiny Klubu fotografů amatérů v Olomouci 1907–1950*, in: *Opuscula historiae atrium*, Brno 2017.

„Každý umí stisknout spoušť, a kousek skutečnosti je jeho.“⁵

3 Počátky amatérské fotografie

Rozmach amatérské fotografie, tvořené zásadně pro potěchu a uchování vzpomínek, je zasazen do 80. let 19. století. Vzestup spojujeme s technickým a technologickým zdokonalením na poli fotografie. Dostáváme se od tzv. kolodiového procesu, který byl značně náročný, k tzv. suchému procesu, až po firmu Kodak, hlásající slogan „*You press the button, we do the rest*“, načež veškerá práce tvůrce fotografie spočívala v pouhém zmáčknutí knoflíku. Pokrok polevující ze svých nároků při výrobě se stával dosažitelnější pro neprofesionály a tím také zasáhl širokou veřejnost, která se obešla bez odborných znalostí. Samotní výrobci se snažili přizpůsobit zákazníkovi, jeho potřebám a dovednostem.

Jednu z příčin masového nástupu amatérské fotografie opravdu můžeme vidět v technickém pokroku. Ráda bych uvedla „vývojovou“ řadu, kterou fotografie prošla. Nebudu zde uvádět všechny historické fotografické techniky, ale pouze ty zásadní z hlediska postupného zjednodušování.

V 50. letech 19. století, tedy v období před nástupem amatérské fotografie, zaujal hlavní pozici již zmíněný tzv. kolodiový proces. Obtížnost spočívala ve zpracování světlocitlivého materiálu. Světlocitlivá vrstva aplikovaná na skleněnou negativní desku musela zůstat od prvního do posledního kroku vlhká. Pokud se tak nestalo, kvalita snímku prudce klesala. Nejen že byl výrobní proces náročný, vyžadoval určitou rychlost, přesnost, kladl důraz na zručnost, ale také sehrávalo svou roli pomocné vybavení a prostředky. Nešlo zrovna o lehkou záležitost a to doslova ve smyslu váhy. Při práci v terénu bylo zapotřebí mít temnou komoru s sebou včetně skleněných desek a lahví, fotograf tedy musel cestovat i se svou laboratoří. K rozšíření kolodiového procesu přispěl sám objevitel Frederick Scott Archer, který si nečinil velký nárok na autorská práva.⁶ „Mokrý proces“, název odvozený od pracovního postupu, ovládl fotografickou výrobu téměř na tři desetiletí.⁷ V roce 1871 oznámil britský lékař Richard Leach

⁵ Viz Daniela Mrázková (pozn. 1), s. 19.

⁶ Viz Petra Trnková (pozn. 2), s. 15.

⁷ Ibidem.

Maddox objev bromostříbrné želatiny a tím předznamenal konec mokrého kolodiového procesu. Výhoda spočívala ve výrobě negativního materiálu, který mohl být připraven s větším předstihem. Nevyžadoval neustálou vlhkost, naopak hovoříme o tzv. suchém procesu. Lékař Maddox se zcela vzdal patentního práva, suchý proces prodělal řadu technologických zdokonalení a již v roce 1878 zprovoznil Charles Bennett továrnu v Británii, následovala Vídeň a Berlín.⁸ Snazší výroba, skladování a použití zahájilo velkovýrobu tzv. suchých desek. Postupem času se objevovaly vynálezy zkvalitňující práci, jako byl například senzitometr, zkoušející citlivost desek, objevený a publikovaný Leonem Warnerkem v roce 1880.⁹ Dále scénu zaplňovaly výměnné kazety na negativy za denního světla, zásobníky na větší počet negativů, svitkový film, maloformátové aparáty, příručky, návody, nové typy alb a další. Firmou Kodak bychom mohli zakončit tuto vývojovou řadu. Z prvopočátku nešlo o takový úspěch, jak by se mohlo zdát. Dlouhou dobu se firma potýkala s neúspěchem. Fotoaparáty nebyly oblíbené a ani levné. Za úspěchem mohly stát slogany a reklamy, které vyzdvihovaly rychlost, jedinečnost, lehkost, vysokou kvalitu a snadnost ovládání. Zakladatel George Eastman kladl důraz jednak na propagaci samotnou, ale i na svou image budovanou od samého začátku.¹⁰ Celkově šlo o strategický tah, který uváděl zakladatele jak za autora aparátů, tak fotografických technologií, opak byl však pravdou. George Eastmana můžeme označit spíše za dovedného obchodníka, než geniálního vynálezce. Produkty byly prezentovány jako výrobky firmy Kodak, ale ve skutečnosti pocházely od různých tvůrců. I název „Kodak“ měl svůj záměr. Účelově vytvořené slovo mělo být nové, zvukně a snadno zapamatovatelné. Zprvu byl použit pro nový typ fotoaparátu z roku 1888, později se stal součástí pojmenování firmy samotné.¹¹

Technický rozvoj fotografie, který postupem času mohl zvládat opravdu každý, přilákal mnoho zájemců a ti se postupem času začali členit dle svých zájmů do různých skupin. Byli zde živnostníci, tedy profesionálové, pro které byla fotografie obživou, nešlo v ní o uměleckost, museli se převážně ohlížet na požadavky svých zákazníků. Na druhé straně stáli milovníci fotografie, pro které byla potěchou, koníčkem, zkrátka zaplněním volného času. Amatéři měli na rozdíl od profesionálů volné ruce, jen tak mohli zachycovat rodinné události, dění kolem nich nebo do fotografií vkládali své

⁸ Ibidem, s. 16.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem.

umělecké cítění a měli vyšší záměr nežli „cvakat“ snímek za snímkem. Amatéri s vyššími ambicemi pocítovali potřebu silnějšího hlasu pro docenění jejich práce, proto se začali sdružovat a vytvářet kluby.

3.1 První fotoamatérské kluby na českém území

V souvislosti s prvními fotografy amatéry hovoříme spíše o jednotlivcích. Nalezneme je dříve než v 80. letech 19. století, zejména v kruzích šlechty, duchovenstva a přírodovědců. Fotoaparát byl převážně výsadou vyšší společenské třídy. Většina z nich, zejména přírodovědci, využívali fotografii jako pomocný prvek ke své práci, v jiných případech šlo o uchování vzpomínek, zájem o technický pokrok či chemii. Uveřejněný článek „O krok blíže“ ve *Fotografickém věstníku* s úvahou promlouval o zrození technického „zázraku“ takto: „*Fotografie jest pravé dítě století devatenáctého. Z plenek z nichž vybatolila se jako nemluvně v letech třicátých, vyvinula se za nedlouho disciplína, zaměstnávající svými problémy důmyslné duchy celého světa. Není to pouhé řemeslné využitkování vědecké myšlenky, nýbrž věda sama, která jako každá jiná věda exaktní hledá svůj konečný cíl, snad ideální, snad přec dosažitelný. Kdož ví, co skrývá neodhalená budoucnost, kdož tuší, do kterých hloubek pronikne ještě bádatelův duch lidský.*“¹²

Od 80. let 19. století amatérskou fotografii ve většině případech spojujeme s volnočasovou aktivitou, výlety do přírody, rodinnými oslavami a dalšími akty běžného společenského života fotografujících jedinců. S narůstajícím počtem držitelů fotoaparátů a jejich přístupem k technice samotné, vznikaly skupiny různorodého řazení odrážející obtížnost techniky, zpracování materiálu, praktické využití fotografie či umělecký záměr. Názorová vyhraněnost rychle se šířící mezi fotografy amatéry a profesionály, bojící se o svou živnost, která z prvopočátku stavěla převážně na portrétní tvorbě, zapříčinila vznik spolků. Nutnost organizování odborných fotografů předkládal již Antonín Markl ve své příručce „Fotografie nynější doby na základě vědy a zkušenosti založená“¹³ o devatenáct let dříve, než byl založen Český fotografický spolek.¹⁴ Jejich snahou bylo odlišit se. Na druhé straně můžeme vnímat za zásadní podnět finanční nákladnost, kterou někteří nemohli unést. Sdílení drahého ateliérového vybavení, temné komory, fotoaparátů a mnohých dalších potřebných věcí situaci do značné míry vyřešilo a stalo se stěžejní pro nově vytvářené spolky. Bez společného majetku by byla pro mnohé milovníky fotografie tato disciplína pouhým snem.

¹² Josef Kafka, O krok blíže, *Fotografický věstník* IX, 1898, č. 1, s. 1.

¹³ Rudolf Skopec, Vývoj živnostenské a amatérské fotografie, in: Zdeněk Wirth, *Sto let české fotografie 1839–1939*, Praha 1939, s. 38.

¹⁴ Český fotografický spolek je nejstarší fotografickou organizací u nás, sdružoval fotografy z povolání.

Během krátkého období vznikla řada klubů, vedle českých i německé či česko-německé, které spolupracovaly nejen mezi sebou, ale také se zahraničními institucemi. Po vzniku prvního sdružení fotografů amatérů v Praze následoval klub v Plzni, německých bylo více. Do roku 1900 existovaly pouze tyto české spolky se zájmem o fotografii. Největší nárůst vnímáme po založení Svazu československých klubů fotografů amatérů v Praze v roce 1919, který se stal zastřešující organizací amatérských spolků. Zájem o fotografii rostl i mimo Prahu, rozšiřoval se do všech regionů. Národnostní dělení přetrvávalo, ačkoliv se členem Svazu mohl stát jakýkoliv klub. Německé kluby založily vlastní svaz v roce 1925 pod názvem Deutscher Lichtbildner-Verband in der Tschechoslowakischen Republik.¹⁵ Komunikace neustávala ani s živnostníky, jejich součinnost spočívala ve zdokonalení fotografie nejen po stránce technické, ale i umělecké. Ostatně první příručky pro amatéry vydávali odborníci. Mnozí profesionálové vstoupili do nově vznikajících spolků, účast na výstavách pořádaných amatéry nebyla nic neobvyklého. Často jim byl vyhrazený samostatný prostor.

¹⁵ Viz Josef Mühldorf – Pavla Vrbová (pozn. 3), s. 148.

4 Klub fotografů amatérů v Praze

Amatérské sdružení, založené 19. srpna 1889 v Praze, zastupuje místo nejstaršího českého fotoamatérského spolku na našem území. Symbolické datum, zvolené záměrně na den padesátého výročí vynálezu daguerrotypie. Stanovy, sepsané již podruhé, byly úředně schváleny 19. července 1889. První návrh nebyl schválen z důvodu nesplnění některých bodů náležitosti zákona o právu společným.¹⁶ Od samého začátku spolek vzkvétal, zájem o fotografii byl značný. Důkazem může být rapidně stoupající počet účastníků. Přihlašovací listina obsahovala 29 jmen, o rok později bylo členů 69, mimopražských jedinců přibývalo a začali převažovat nad místními. V roce 1899 jich evidujeme dvojnásobný počet. Organizační záležitosti (jako hledání a zařizování ateliéru, publikační činnost, přijetí nových členů, příprava fotografického kurzu) probíhaly hned po vzniku v následujících měsících existence. Nechyběla ani prezentace na veřejnosti, která poprvé proběhla na Zemské jubilejní výstavě v roce 1891. Klub svolal k této příležitosti na 15. a 16. srpna sjezd fotografů amatérů zemí Koruny české, jehož hlavním účelem bylo řešení otázky organizace amatérské fotografie. Byl to první krok k vytvoření zastřešující organizace fotoamatérů.

První zázemí našel Klub v zahradě domu č. 8 v Bartolomějské ulici. Úsilí o získání vlastních prostor zde bylo, ale nikdy se nepodařilo shromáždit potřebné finanční prostředky. Z pronájmu několikrát sešlo, z Bartolomějské ulice Klub putoval do Vodičkovy ulice čp. 701-II, kde sídlil od roku 1897 do 1900, ve Smetanově ulici čp. 126-II setrval čtyři roky, Ferdinandova třída čp. 340-I poskytla místnosti mezi lety 1914–1931. Ulice Nekázanka čp. 882-II, po níž Klub převzal pojmenování, se stala poslední zastávkou ve stěhování téměř na 60 let.¹⁷ Proměnami prošel i název Klubu. Klub fotografů amatérů v Praze byl v roce 1902 rozšířen o slovo český. Důvod změny není zcela jasný, mohlo jít o snahu odlišit se od pražského německého klubu, který označoval takřka stejný titul – Club deutscher Amateur – Photographen in Prag. Připojení přídomku zapříčinilo mylnou domněnku historiků, kteří chápali tento čin jako radikální distanci vůči Němcům na českém území. Soupeření určitě probíhalo, nejednalo se však o nevraživost. Členové Klubu navštěvovali výstavy německých kolegů a dokonce o akcích informoval i český tisk. Jak už bylo výše uvedeno, poslední

¹⁶ Ibidem, s. 7.

¹⁷ Ibidem, s. 5.

změna zněla: „První český klub fotografů amatérů – Nekázanka“ po ulici, v níž se nacházely klubovní prostory.

Ateliér poskytoval plochu nejen pro praktická cvičení fotografického kurzu, ale také pro knihovnu a archiv, který obsahoval fotografie a písemné dokumenty jako byl návrh stanov, prezenční listina ze zakládající valné hromady, přihlašovací listiny členů, dopisy prvních zájemců o členství, rozsáhlá korespondence, zapisovatelské a členské knihy apod. Archiválie putovaly se stěhujícími se prostorami Klubu, teprve v roce 2001 byla uzavřena dohoda s Národním archivem v Praze. Rozsáhlý i když nekompletní archiv je zde umístěn do dnešních dnů.

Potřeba časopisu v české řeči byla jedním z bodů organizačních záležitostí prvních měsíců. Vznikl tedy klubový orgán, *Fotografický věstník*, obecně sloužící fotoamatérům, který zároveň uveřejňoval klubovní zprávy. Vydávání se ujal Bernard Goldwein, obchodník s fotopotřebami a zakládající člen Klubu. První dvojčíslo vyšlo v únoru 1890. Po neshodách s Goldweinem (jednak příliš zasahoval do klubovních zpráv, zároveň nechtěl uveřejňovat novinky technického charakteru, ve kterých viděl poškození jeho obchodní činnosti) bylo rozhodnuto o vlastním časopise. Smlouva byla vypovězena a počátkem roku 1893 Klub začal vydávat *Fotografický obzor*, který vycházel až do září roku 1944.¹⁸ *Fotografický věstník* byl dále vydáván až do smrti Bernarda Goldweina.

Fotografický obzor postavil Klub na vlastní nohy, stal se tak nezávislým a měl volnou ruku. Tiskový orgán plně zastával roli informačního zdroje a komunikace zejména se vzdálenějšími kluby. Strany periodika pravidelně uváděly aktuální dění, novou fotografickou techniku a materiál, burzu, recenze výstav a v neposlední řadě zápisy z valných hromad a schůzí fotoklubů. *Fotografický obzor* z hlediska bádání a poznávání Klubu, kromě dochovaných písemných pramenů, představuje důležitý studijní materiál pro historiky. Ve třicátých letech tuto funkci ztratil v důsledku uzavření dohody se Svazem o sloučení časopisů *Fotografický obzor* a *Rozhledy fotografa amatéra*. Klub přišel o privilegované postavení v časopise, zprávy o jeho činnosti byly uveřejňovány pouze sporadicky.¹⁹ Důležité údaje stejného charakteru pro výzkum od roku 1938 nabízí nově vytvořený časopis s názvem *Spoušť*, který vznikl na

¹⁸ Ibidem s. 18.

¹⁹ Ibidem, s. 46.

popud redukování zpráv o Klubu Svazem. Bylo rozhodnuto vydávat opět vlastní časopis pro interní klubovou potřebu. V důsledku nepříznivé politické doby nevycházely časopisy pravidelně, tak jak bylo zamýšleno. Pokračování v usilovné práci a snaha vydávat dál byly zlikvidovány válkou.²⁰

S rokem 1893 přišlo mnoho zvrátů zviditelňujících existenci a samotnou činnost pražských amatérů. *Fotografický obzor* informoval své čtenáře o tzv. okružních mapách. Počin inicioval spolek fotografů amatérů ve Frankfurtu nad Mohanem, ke kterému Klub přičichl a zavedl podobný institut obíhající mezi členy Klubu. Mapy, slovo převzaté z původního německého Wandermappe, přispívaly ke vzdělanosti a informovanosti zvláště přidružených venkovských spolků, které neměly přímý kontakt s Klubem.²¹ Staly se oblíbenými, zaplňovaly večerní návštěvy klubovny, kde se nejen hovořilo o fotografii, ale prohlížely se obrázky domácího i zahraničního původu v mapách cizích.²² Z okružních map, které byly dány do oběhu před rokem 1900, se nedochovalo téměř nic. Fotografie se dávaly volně do krabic a tím trpěly a bylo také snazší je roztrousit. Pro šetrnější používání se začaly fotografie vlepovat do alb. Mapa v podobě alba vázaného do tuhých desek, která se zachovala kompletní včetně cestovního pořádku, vznikla v roce 1900. Dle zvoleného vedení procházely mapy slabším či silnějším obdobím. Instituci okružních map převzal po roce 1919 Svaz československých fotografů amatérů. (Více v následující kapitole.)

Výsledky práce svých členů Klub představoval na nejrůznějších výstavách. Zemská jubilejní výstava v roce 1891 byla první. Amatérská fotografie, umístěna v pravém křídle Průmyslového paláce, vystavovala obrazy Karla Dvořáka, Jaroslava Haasze, Jaroslava Husníka, Vojtěcha Sedláka a dalších. Klub získal za svou expozici stříbrnou medaili.²³ Zde vnikl nápad uspořádat národopisnou výstavu, která měla poskytnout obraz života českého lidu. Přípravy probíhaly od roku 1892 a počítalo se s tím, že bude výstava uskutečněna o rok později. Výsledek byl předložen veřejnosti až v květnu 1895 a byl zpřístupněný do října téhož roku. Důležitost výstavy dokazovaly články ve *Fotografickém obzoru*, který byl v té době nejen orgánem klubovým, ale také

²⁰ Ibidem, s. 132.

²¹ Ibidem, s. 94.

²² K příležitosti 90. výročí od vzniku Klubu českých fotografů amatérů v Praze Jan Lauschmann vzpomíná na prostory Klubu a život v nich, ve kterých spolu s dalšími pobýval.

²³ Viz Josef Mühldorf – Pavla Vrbová (pozn. 3), s. 16.

orgánem fotografického odboru národopisné výstavy.²⁴ Skrz něj například Klub organizoval systematické pořizování národopisné fotodokumentace. Přes různé peripetie byly zásluhy Klubu oceněny diplomem, pamětní mincí a několika děkovnými dopisy.²⁵ Větší pozornost si zaslouží výstava amatérů československých z roku 1897, spojená s konáním sjezdu Českých fotografů – amatérů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Na sjezdu bylo opět jednáno o založení podpůrné organizace tentokrát ve vážnější podobě. Diskuse nedospěla ke konkrétním závěrům, ale byl přijat návrh, aby se *Fotografický obzor* stal prostředníkem mezi fotoamatéry. Kromě členských výstav se Klub účastnil i mezinárodních přesahujících místní poměry. V roce 1898 přijal nabídku od Société Lorraine de Photographie v Nancy, následovala světová výstava v Paříži v roce 1900. Od tohoto roku se Klub převážně věnoval sestavování a pořádání přednášek s promítáním diapozitivů, které přesunuly ostatní činnost na vedlejší kolej. Upadl i život v Klubu, který se navrátil až se starostou Karlem Anderlem. Opět byly pořádány výstavy. V roce 1914 Klub slavil 25. výročí od založení. Přípravovaná expozice měla pohostit spolky a dovršit plány předchozích let a to ustavením svazu fotografů amatérů. Vypukla válka, výstava byla zrušena a tím také sjezd klubů.²⁶

Po první světové válce Klub s ostatními fotoamatérskými spolky navázal na poslední ambice, které se staly skutečností. V prosinci 1919 proběhlo ustavení Svazu československých klubů fotografů amatérů a tím začala nová cesta Klubu. Činnost těchto dvou institucí spolu úzce souvisela. Dalším mezníkem v poválečných letech bylo přijetí několika mladých členů, což vedlo k názorovým rozdílům se starší generací. Tento spor vyústil k vyloučení několika z nich a v rezignaci dalších. V roce 1922 vyloučení členové spolu s dalšími založili Fotoklub Praha. Atmosféra v prostředí Klubu houstla, zpřísnila se pravidla a na to vystoupila řada dalších členů. Přes nepříznivé podmínky členové pracovali dál, v roce 1925 byl zvolen novým starostou Karel Dvořák. Kromě vlastních a svazových výstav se Klub těšil účasti na mezinárodních salonech například v Turíně, New Yorku nebo Londýně.²⁷ Mohli bychom říci, že se činnost obnovila, slavila úspěchy, vznikla *Síň dobré fotografie*, místnost pro výstavní účely zřízená v ateliéru v Nekázance. Zde se konala v roce 1942 poslední členská výstava za druhé světové války.

²⁴ Ibidem, s. 20.

²⁵ Ibidem, s. 23.

²⁶ Ibidem, s. 35.

²⁷ Ibidem, s. 46.

Klub utrpěl válkou nejen na členech (diskriminace židů), ale i financích, které vedly k dluhům. Navzdory tomu činnost neustala. Nadále se konaly výstavy přístupné veřejnosti, kurzy pro začátečníky a pokročilé, debatní večery, vycházel již zmíněný časopis *Spoušť*. Rokem 1943 se informace vytrácí a tento stav přetrvává až do konce druhé světové války.²⁸

²⁸ Ibidem, s. 48.

5 Svaz československých klubů fotografů amatérů v Praze

Organizace koordinující činnost amatérských spolků ve všech regionech České republiky vznikla v roce 1919 v Praze. Svaz československých klubů fotografů amatérů (jak byla organizace nazvaná) nahradil v mnohých ohledech Klub. Za šestičlenné komise byl projednán návrh stanov vypracovaných Františkem Mrskošem. 14. dubna 1919 proběhla schůze za účasti fotoklubů a to: Hradec Králové, Kladno, Královské Vinohrady, Plzeň a Tábor. Chrudim s Čáslaví se omluvily.²⁹ V přítomnosti 72 osob byly schváleny stanovy a projednány organizační otázky. Ustavující valná hromada se konala 8. 12. 1919 ve velkém sále hotelu Palace v Panské ulici v Praze.³⁰ Rok 1920 čítal 14 klubů, o 5 let později bylo členů 51 a počet rapidně stoupal. V katalogu výstavy, která se konala od 30. prosince 1926 do 16. ledna 1927 v době plného fungování Svazu, Vladimír Flanderlik hovořil s pýchou takto: „...Svaz jest páteří klubovního života a velkým soustředěním všech amatérských sil v republice.“³¹ Česká a Moravská oblast mezi sebou vždy bojovala a jinak tomu nebylo ani v případě fotoamatérského prostředí. Moravské kluby postupem času nabývaly na nespokojenosti s centrálou v Praze a chtěly se osamostatnit. V roce 1925 uspořádal olomoucký Klub „sjezd moravských klubů“ za účelem zřízení moravské župy, o kterém se zmíním v následující kapitole.

Snahou Svazu bylo vychovat dobré amatérské fotografy. Ve svých začátcích navázal s menšími změnami na aktivity Klubu, který až do založení Svazu prakticky vykonával jeho funkci. Spolupracoval s nově vznikajícími kluby, pomáhal jim v rozvoji a ty se pak často stávaly jeho přispívajícími členy. Součinnost probíhala také při výstavách, přednáškách, valných hromadách a *Fotografický obzor* uveřejňoval zprávy z jejich aktivit. Pokračování ve stopách Klubu bychom mohli odůvodnit početným obsazením jeho členů, kteří stáli při zrodu myšlenky Svazu a také v něm působili a mohli tedy předávat četné rady a zkušenosti. Spolupráce a dobré vztahy mezi těmito dvěma institucemi ale nebyly věčné. První viditelnější problém nastal v řešení otázky svazového časopisu, který byl viděn v zavedeném *Fotografickém obzoru*. Skrze zdoluhavé vyjednávání Svaz založil vlastní periodikum, které zmíním později. Vztahy se po první potyčce zhoršovaly, až dovršily toho, že členové Klubu zvolení do

²⁹ Ibidem, s. 147.

³⁰ Ibidem.

³¹ Vladimír Flanderlik, *II. výstava Svazu čs. klubů fotografů amatérů v Praze* (kat. výst.), Praha 1926, nestr.

svazového výboru odmítli přijmout zvolenou funkci.³²Od samého začátku byly dány konkrétní cíle a to: sestavování a vypravování okružních map, pořádání odborných a projekčních přednášek, pořádání svazových výstav a obesílání výstav v cizině, vydávání odborného časopisu a dalších fotografických spisů.

Nejvýraznější aktivitu Svazu představovaly okružní mapy, s jejichž provozem započal Klub. Na tradici bylo navázáno, mapy kolovaly mezi kluby sdruženými ve Svazu pod vedením správce Rudolfa Paďouka. Sloužily k poučení a vzájemnému porovnání výsledků práce fotoamatérů. První mapu vydanou 15. 9. 1920 sestavil a upravil Augustin Škarda. Na obsažených 97 fotografiích pracovaly kluby z Čáslavi, Frenštátu, Holešova, Královských Vinohrad, Plzně, Prahy (ČKFA) a Vysokého Mýta. Seznam autorů a názvů snímků se bohužel nedochoval, jejich identifikace je těžko dosažitelná. Druhá a zároveň poslední mapa stejného charakteru, tedy sestavená z prací od autorů z různých klubů, vyšla počátkem roku 1922.³³ Následovala změna. Robert A. Šimon navrhl, aby každý klub sestavil vlastní mapu, což by pozvedlo klubovní život na venkově, který dle jeho názoru potřeboval povzbuzení.³⁴ Návrh byl přes vyslovené pochyby přijat. Největší obavu představoval cestovní pořádek. Kluby zodpovídaly za včasné odeslání map a to přesně 1. a 15. v měsíci následujícímu klubu, poslední v seznamu průvodní listiny měl zaslat mapy Svazu, který je uložil do svazového archivu. Nedodržení podací lhůty znamenalo chaos a následné sankce pro viníka. Účast na této akci nebyla povinná, nýbrž dobrovolná.³⁵ Příkladem může být olomoucký klub, který z důvodů nákladnosti v prvních letech vlastní mapu nevypravil. Počet obrazů obsažených v mapách závisel na členské základně, s nejnižším rozsahem 10 fotografií, nejvyšším 50. Estetickou úpravu prvního okruhu měla zcelit jednoduchá alba z přírodních papírů jednoho rozměru s různým počtem listů pro ten či onen klub dle příslušníků.³⁶ Myšlenka nebylo přáno, nevyhovovala, proto bylo od této praxe v dalších ročnících odstoupeno.³⁷ Stejně jako jednotná úprava, tak i kritické hodnocení, připojené k předtištěnému průvodnímu sešitu s řádem a cestovním pořádkem, bylo na základě špatných zkušeností zrušeno. Průvodní sešity, jež nejsou k nalezení, byly by svědkem

³² Viz Josef Mühldorf – Pavla Vrbová (pozn. 3), s. 40.

³³ Ibidem, s. 150.

³⁴ Robert A. Šimon, Okružní mapy svazové, *Rozhledy fotografa amatéra* I, 1921, č. 4, s. 28–29.

³⁵ Ibidem, s. 28.

³⁶ Ibidem.

³⁷ Viz Josef Mühldorf – Pavla Vrbová (pozn. 3), s. 150.

dobovým a možná i určujícím autorství fotografií.³⁸ Jak už bylo několikrát zmíněno, politická situace s rokem 1938 zasahuje do amatérské fotografické činnosti, mapový okruh byl přerušen, v omezeném rozsahu vycházel až za tři roky.³⁹ Kromě mapového okruhu Svaz vytvářel sbírku obrazových map, které byly zaměřeny na určité téma či autora. Byly půjčovány na požádání klubů. Několik z nich je uloženo v archivu Klubu.⁴⁰ Pod stanoveným cestovním pořádkem kolovaly také knihy či časopisy, fotografické almanachy a ročenky, které zakoupil Svaz do okružní čítárny založené v roce 1925.⁴¹

Pomocnou ruku klubům, zvláště nově vznikajícím, podával Svaz různými způsoby. Přednášky s promítáním diapositivů a fotografické kurzy s instruktory, jež byli vysíláni na patřičná místa, patřily k jednomu z nich. Ke kurzům náležel fotografický materiál poskytnutý zdarma. Periodikum *Rozhledy fotografa amatéra* uveřejnilo článek „Osnova fotografického kurzu pro začátečníky“, v němž bylo psáno: „*Fotografické kurzy pro začátečníky jsou důležitými podniky v naší amatérské činnosti, neboť šíří znalost potřebných prací pro hotovení fotografických obrazů a získávají další členy našim klubům. Z těchto příčin usnesl se Svaz podporovati úsilovně pořádání těchto kursů pro začátečníky a přičiní se i dále dle možnosti, aby pro ně opatřil všem klubům potřebný materiál.*“⁴² Už název napovídá, co článek obsahoval a to tedy osnovu, která měla pomoci při pořádání kurzů v jednotlivých klubech. Byl to jakýsi návod. Přednášky s promítáním diapositivů sestavoval Svaz, nezávisle na sobě kluby a amatéři mohli vypracovat vlastní. Zdarma zapůjčené přednášky byly buď metodické nebo představovaly tvorbu význačných amatérů.⁴³ Kolující přednášky obsahovaly instruktážní text, který byl předčítán a několik z nich se zachovalo v archivu Klubu, většina však bez průvodního textu.⁴⁴ Diapositivы zahraničního původu nebyly výjimkou. Ve Fotografickém obzoru byly například inzerovány přednášky z produkce firmy Franke & Heidecke (Rolleiflex) a to hned tři – Zlatá série diapositivů, Cesta po

³⁸ Ibidem.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem, s. 151.

⁴¹ Ibidem.

⁴² Anonym, Osnova fotografického kursu pro začátečníky, *Rozhledy Fotografa Amatéra* I, 1921, č. 1, s. 10.

⁴³ Viz Josef Mühlendorf – Pavla Vrbová (pozn. 3), s. 156.

⁴⁴ V archivu Klubu jsou uloženy přednášky: *Krupkova krajina, O portrétu, Krupkovy vitachromy, Umělecká fotografie I. a II.* Rudolfa Paďouka, *O barevné fotografii, Obrazová tvorba Josefa Mikulky.*

Středozemním moři a Co dokáže Rolleiflex. Firmy používaly diapozitivy ke své propagaci a zároveň sloužily jako učební pomůcka.⁴⁵

Výstavami, které se z prvopočátku konaly u příležitosti valných hromad, byly předvedeny výsledky, kterých Svaz za daný rok dosáhl. Protože se konaly pokaždé jinde (například v roce 1921 to byla Plzeň, 1933 Přerov, následně České Budějovice a další) „přinutily“ kluby cestovat a tím se pozvedla i snaha hostujícího spolku, aby dosáhl co nejvyšší úrovně. Souborná svazová výstava se konala s dvouletým zpožděním od 30. prosince 1923 do 13. ledna 1924 v místech krasoumné jednoty v Praze. Vystavených 312 obrazů doprovodila kolekce 36 děl autorů z USA. Vladimír Fanderlík napsal úvod k vydanému katalogu. Březnové události roku 1928 dosáhly velkého měřítko. První mezinárodní fotografický salon se sídlem v Rudolfinu mezi 9. a 27. březnem předvedl práce autorů z 28 zemí světa. Úspěch dokazuje počet platících návštěvníků ve výši 5 245 osob. Další salon, shlédnutý přibližně 10 000 návštěvníky, proběhl v roce 1933 v prostorách budovy Spolku výtvarných umělců Mánes. Heslo „do třetice všeho dobrého“ nemůžeme použít. Třetí salon pořádaný na stejném místě v roce 1935 neshledal tolik úspěchu jako dva předchozí, ba naopak získal ostrou kritiku Jiřího Jeníčka, která se dotýkala i samotného Svazu. Vznikl z toho mediální rozruch končící u soudu výhrou Jeníčka.⁴⁶ Útěchou roku 1935 byla samostatná výstava prací členů Svazu v Londýně uspořádaná The Royal Photographic Society of Great Britain. Československá fotografie se pod vedením Svazu objevovala na mezinárodních výstavách od první poloviny 20. let 20. století.⁴⁷

Informovanost klubů probíhala, jak už bylo zvykem, prostřednictvím časopisu. Po nekonečné domluvě s Klubem ohledně *Fotografického obzoru*, který se zamlouval jako vhodný kandidát, založil Svaz vlastní časopis. Odborný měsíčník pro českou amatérskou fotografii pod titulem *Rozhledy fotografa amatéra* vycházel od roku 1921. Členové sdružených klubů, přispívající na časopis v rámci členských poplatků, dostávali časopis zdarma. Obsah nebyl přísně vázán na svazovou problematiku i když svazové záležitosti podrobně projednával. V roce 1929 za předložených podmínek Klubu, na které Svaz přistoupil, byly přece jen jednotky *Rozhledy fotografa amatéra* a *Fotografický obzor* sloučeny, dále vedeny pod titulem *Fotografický obzor*. Publikační

⁴⁵ Viz Josef Mühldorf – Pavla Vrbová (pozn. 3), s. 156.

⁴⁶ Ibidem, s. 164–167.

⁴⁷ Ibidem, s. 167.

činnost nebyla omezena pouze na časopis. Od roku 1923 Svaz vydával kapesní fotografické kalendáře a mezi lety 1931–1949 ročenky nesoucí název Československá fotografie, které přispívaly k propagaci tehdejší fotografie.⁴⁸

Mnichovské události v roce 1938 přinesly problémy. Některé kluby se ocitly za hranicemi, jiné uzavřely svou činnost nadobro. S vyhlášením samostatnosti Slovensko vytvořilo Fotozbor Klubu slovenských turistov a lyžiarov. V návaznosti na vývoj událostí Svaz změnil název, slovo československý bylo nahrazeno titulem český. Po válce v roce 1945 se vrátil zpět k původnímu označení, s rokem 1949 Svaz předložil úřadům nově vytvořené stanovy ke schválení a jméno pozměnil na Československý fotografický svaz. V té době ministerstvo vnitra stanovy neprojednávalo. Dr. Anděla Svazu sdělil, že stejně jako ostatní fotografické spolky vstoupí do likvidace v důsledku sloučení do ROH.⁴⁹ Poslední záchranný pokus (změna stanov a názvu na Československý svaz socialistické fotografie) byl projednán a schválen na valné hromadě 24. června 1950, k ničemu nevedl. Ani tyto stanovy nebyly projednány, takže z formálního hlediska existoval pouze původní spolek a to Svaz československých klubů fotografů amatérů, který sám sebe zlikvidoval 21. července 1951 převodem do Ústřední lidové tvořivosti.⁵⁰

⁴⁸ Ibidem, s. 169.

⁴⁹ Ibidem, s. 148.

⁵⁰ Ibidem.

6 Klub českých fotografů amatérů v Olomouci

Nejstarší klub fotografů amatérů na Moravě vznikl v roce 1907 v Olomouci. Ustavující valná hromada proběhla se všemi náležitostmi 5. dubna 1907, s proslovem a uvítáním zvoleného předsedy pana Karla Dvořáka.⁵¹ Jednatel Bohumil Hradečný vzpomínal v „jednatelské zprávě“ pronesené na valné hromadě 5. května 1911 na myšlenku vzniku Klubu takto: „*Je tomu již více než 4 léta, co se sešli v „besedních místnostech“ při skioptikonové přednášce pana profesora Šteffla někteří amatéri-fotografové a sice: p. inspektor K. Dvořák, prof. Šteffl, drogist A. Jaroš, nadučitel Hákej a účetní strážmistr B. Hradečný a usnesli se jednohlasně založiti v Olomouci „klub českých fotografů amatérů.“ Vykonány přípravné práce a svolána ustavující valná hromada za veliké účasti nastávajícího členstva. Konány každých 14 dní přátelské večírky, vyplněné přednáškami jak odbornými tak skioptikonovými, pauzy vyplněny hudbou; ukazovány práce jednotlivých členů, konány kursy pro začátečníky, vůbec byla činnost klubovní nad míru intenzivní. Místnost klubovní nalézala se ve vrchních místnostech „litovelské pivnice“, a byla pro tyto zdařilé večírky přímo ideální na naše olomoucké poměry.*“⁵² Zápisy z klubových kronik jsou zásadním pramenem.

U zrodu klubu stálo několik lidí, nejdůležitějším byl Karel Dvořák. Osobnost zaznamenaná ve většině významných orgánech amatérské fotografie na přelomu 19. a 20. století. Všestranná činnost jej vyzdvihuje mezi zásadní jedince. Věhlas nám mohou doložit články oslavující jeho práci u příležitosti životního jubilea.⁵³ V roce 1889 nechyběl u vzniku Klubu fotografů amatérů v Praze, stal se členem klubu v Přerově, Svazu československých klubů fotografů amatérů v Praze, přispěl k založení spolku v Lounech, jednoduše kam jej vítr zavál, tam nemeškal. Samotný olomoucký Klub ho považoval za jeho otce a duši a nesmírně si ho vážil a respektoval.⁵⁴ Zasáhl i do tisku, jeho příspěvky nalezneme například ve *Fotografickém obzoru*, nejlepším periodiku té doby. Nejen psané slovo, ale i mluvené mu bylo vlastní. Pořádané přednášky, doplněné o fotografie pořízené samotným autorem, měly velký úspěch. Příkladem může být přednáška s názvem „Po stopách Jiráskova Bratrstva“ přednesená ve třech stech sedmdesáti reprízách na českém území.

⁵¹ Kronika Klubu českých fotografů amatérů v Olomouci, sign. M6-23, zápis „Protokol“.

⁵² Ibidem, Jednatelská zpráva pronesená o valné hromadě dne 5. května 1911.

⁵³ Anonym, Karel Dvořák pětasedmdesátníkem, *Pozor*, 1934, č. 6, s. 4.

⁵⁴ Viz Kronika Klubu (pozn. 51), Doslov ku zprávám funkcionářů a rekapitulace historie klubu. Přednesl o valné hromadě 24. 2. 1927 předseda ing. Kšír.

Rozvoj klubu byl postupný. Odvíjel se hlavně od potřebného technického vybavení a prostoru, který umožňoval zřízení temné komory. Po čtyřech letech činnosti spolku takové zázemí poskytla drogerie zakládajícího člena Antonína Jaroše. I přes chybějící pracovní místnosti Klub nezhálel. Již na první schůzi byl prodiskutován kurz pro začátečníky, který jednak rozšiřoval členskou základnu, ale také přinášel potřebné finanční prostředky skrze příspěvky, o jejichž výši bylo rozhodnuto v tentýž den. Fotografování a jeho výsledky nebyly soukromou záležitostí, ba naopak, klubové výstavy a přednášky uvedené pro veřejnost hrály důležitou kulturní i společenskou roli v regionu. Mnohé záměrně volily téma související s Hanou či přímo s Olomoucí. První epocha vyvrcholila výstavou, jež se konala 6. – 15. dubna 1914 v prostorách Pöttingea. Kladnou reakci pobízející k vytrvalejší práci utlumily politické události a tím skončila počáteční etapa klubu „Dvořákova“, jak ji nazval Josef Kšíř ve vzpomínkovém textu u příležitosti Jubilejní fotografické výstavy v Olomouci.⁵⁵

V průběhu první světové války byla činnost klubu pozastavena, *„tak jako v jiných spolcích, neboť skoro všichni členové byli povoláni do světové války a ti co doma zůstali, neměli času obírat se činností spolkovou takovou jako je naše, když byly zájmy a požadavky jiné, přednější a důležitější pro náš národ.“*⁵⁶

Poválečné období v čele s novým předsedou Janem Lošťákem představovalo znovuzrození Klubu. Nesčetné večery prodebatované otázkou o obnově činnosti a zaplnění členské základny, se staly hlavním programem. Na nohy se Klub pozvolna stavěl až v roce 1920. První zmínku o obnovené aktivitě shledáváme v kronice Klubu, v knize *Zápisy ze schůzí 5. 4. 1907 – 17. 10. 1926* v podobě zprávy z výroční valné hromady, konané 12. února 1920 ve spolkové místnosti u pana Štěpánka na Mořickém náměstí.⁵⁷ Sešlo se 12 členů. Pan Müller zahájil schůzi *„...pak v krátkém proslovu naznačil účel dnešní schůze a vzpomenu členů, kteří válkou zaneseni na jiná působiště klub náš opustili, jakož i členů padlých ve válce.“*⁵⁸ 1. ledna 1921 klub trpěl nedostatkem členstva, čítal jen 14 příslušníků. Starých jedinců zůstalo málo a nových nepřibývalo. Snaha získat nové členy se zdála být marná. Nepomohly ani letáky rozdané *„kupcům-amatérům“* v obchodě pana Jaroše. Stagnace byla všeobecně shledána v drahotě všech potřeb pro fotografii. Východisko pro získání levného nákupu

⁵⁵ Ibidem.

⁵⁶ Ibidem, Jednatelská zpráva za rok 1926 ku valné hromadě dne 24. 2. 1927.

⁵⁷ Viz Kronika Klubu (pozn. 51).

⁵⁸ Ibidem, Výroční valná hromada konaná 12. února 1920.

viděl Klub v připojení se ke Svazu československých klubů fotografů amatérů,⁵⁹ který chtěl zavést „*společný levný nákup*.“⁶⁰ Avšak při tak malém počtu členů v Klubu nebylo výhodné slevu využívat. Pomoc a zájem ze strany Svazu však přišly v podobě návštěvy výroční valné hromady konané 29. dubna 1921 v Občanské Besedě na Willsonově náměstí. Pánové Mrskoš, Šimon, Nejedlý a Rathouský ze Svazu po vyčerpání programu zasáhli do rozprouděné debaty o rozšíření činnosti Klubu svými názory „...*poskytli mnohé rady, na základě zkušeností získaných v jiných venkovských klubech. Úsudek vyzněl v ten smysl, že by náš klub měl si zaopatřiti temnou komoru a pořádati praktický kurz pro začátečníky i pokročilejší, čímž by zájem o Klub a tím i stav členstva se pozvedl.*“⁶¹ Doporučení byla vzata na vědomí. Nepoužívaná místnost ve dvoře domu Občanské záložny na Wilsonově náměstí se stala po upravení onou temnou komorou v roce 1923 za podpory architekta a stavitele Jana Lošťáka, zastávajícího funkci předsedy do roku 1925. „*Temná komora vykonala svůj účel a splnila předpoklad, který se od ní očekával. Bylo nutno zanechatí dřívějšího pohodlí a jíti cestou plnou prací k vytyčenému cíli, totiž k vlastním pracovním místnostem... Bylo to možné jen za pomoci všech členů, kteří byli proniknuti sladkou láskou k fotografickému umění.*“⁶² Počet členů stoupal každým rokem víc a víc. Z původních 45 jedinců v roce 1925 a 1926, jich Klub napočítal na 168 k lednu roku 1932. Pilná práce, pravidelné členské schůze se zajímavým a poučným programem, kurzy pro začátečníky i pokročilé zapříčinily úspěšný chod Klubu.

Překonání počáteční krize, vybudování dobrého jména a tradice posunuly Klub do předních pozic. Emancipace a aktivity Klubu přesahovaly hranice regionu takovým způsobem, který vedl k myšlence založení organizace podobné Svazu na Moravě.⁶³ Sdružování moravských klubů fotografů amatérů, jehož cílem byla především užší spolupráce mezi okolními kluby, mohlo vyrůst ze zášti a snahy vyrovnání se českým klubům, jež měly to privilegium sídlit v kulturním hegemonu v Praze.⁶⁴

Návrh na vytvoření krajského rozdělení podal Jan Unger (místopředseda Klubu českých fotografů amatérů v Olomouci) na valné hromadě konané 26. února 1925

⁵⁹ Členem Svazu československých klubů fotografů amatérů v Praze se Klub českých fotografů amatérů v Olomouci stal v červenci 1920.

⁶⁰ Viz Kronika Klubu (pozn. 51), Jednatelská zpráva za rok 1920.

⁶¹ Ibidem, Protokol o řádné výroční valné hromadě 29. dubna 1921.

⁶² Josef Kšír – Jan Unger, *Jubilejní fotografická výstava Olomouc 1907–1932* (kat. výst.), Olomouc 1932.

⁶³ Viz Lukáš Bártl (pozn. 4), s. 63.

⁶⁴ Ibidem.

v Olomouci v Občanské besedě. V následující výborové schůzi konané 2. března 1925 byly projednány „Stanovy svazu župy“, na členské schůzi 23. dubna téhož roku byl navržen „projektovaný sjezd moravských klubů“ na 10. května 1925 v restauraci Národního domu v Olomouci. Schůze byla učiněna ve stanovený den za účasti předsedy Svazu Emila Sýkory a klubů z Přerova, Prostějova, Uherského Hradiště a Olomouce. Brno se omluvilo. „Schůze byla svolána za účelem rozhodnutí, má-li se vytvořiti župní organizace klubů.“⁶⁵ Po zvolení předsednictva promluvil Jan Unger udávající důvody rozhodnutí, které vedly k návrhu vytvoření župy. Ze zápisu vyčteme, že „...kluby sdružené postrádají dosud poměrné zastoupení ve Svazu, pro nemožnost zúčastniti se pravidelně schůzí správního výboru. Jednotlivé kluby nemohou nésti náklad na cesty delegáta do Prahy, a jednotlivec člen klubu zřídka může ze svého na cesty obětovat. Poukazuje také na nebezpečí roztržení „Svazu“ které může později nastati a to vystoupením klubů slovenských. Kluby tyto vedou dosud po většině funkcionáři Češi neb Moravané. Jakmile v klubech slovenských domácí živel tak vospěje, že získá rozhodující vliv na vedení klubů, jest nejvyš pravděpodobné, že utvoří se nový „Svaz“ na Slovensku.“⁶⁶ Dále představil návrh na organizaci žup a změny svazových stanov s patřičným vysvětlením. Předseda Svazu Sýkora s Janem Ungerem nesouhlasil, ve vytvoření župy viděl roztržení Svazu a upozornil na počáteční obtíže, kterými si prošel Svaz. Na obranu zastřešující organizace argumentoval tím, že „...na Svaz nutno pohlížeti pouze jako na manipulační a účetní centrálu velkého podniku-vlastní práce amatérská má se konati v klubech... Delegát nemusí prý nutně do Prahy dojížděti, ježto pojátkem členů Svazu je časopis.“⁶⁷ Valná hromada Svazu nebyla zásadně proti vytvoření žup, pověřila moravské kluby zavést na zkoušku župní zřízení bez požadovaných změn svazových stanov. Ne všechny moravské kluby stály za vytvořením župy. Předseda Prostějovského klubu inženýr Čermák „...považuje zřízení žup za zbytečné, ježto by tím klubům vzešel nový finanční náklad, který bylo by lépe věnovat na jiné věci. Společné zájezdy jsou ochotní podporovat, ale nechti se vázat na určité stanovy neb povinnosti.“⁶⁸ Přerovský zástupce Kovařík podporoval užší styky mezi jednotlivými spolky amatérské fotografie, neviděl v tom však povinnost. Navrhl informování jednotlivých klubů návštěvami delegáta Svazu, který by referoval o tom, co se ve Svazu

⁶⁵ Viz Kronika Klubu (pozn. 51), Zápis o společné schůzi moravských klubů, konané dne 10. května 1925 v České Besedě.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

děje. Na to pan Sýkora reagoval nesouhlasem, bránil Svaz, který nemohl za nedodržování povinností a nezájem jednotlivých klubů vůči Svazu. Z dochované zprávy týkající se schůze můžeme vypožorovat postupný nesouhlas se zřízením župy, který vedl k návrhu vytvoření nezávazné župy předložený Svazem, jak je výše uvedeno. „*Náš klub vyvolal také krajské sdružení klubů moravských v r. 1926, kterým měla se podpořiti a usnadniti práce ve svazu.*“⁶⁹

Volné sdružení od roku 1926 fungovalo tak, jak si kluby stanovily. O jednotlivých počinech najdeme zprávy v kronice Klubu.⁷⁰ Proběhly tři schůze v Olomouci, Přerově a Kroměříži, putovní fotografická výstava, byla vydána i okružní mapa. Velký ohlas a prvotní nadšení však vyprchá, stejně tak mizí zprávy o volném sdružení z kroniky Klubu. I přes přerušení tohoto uskupení bychom mohli říci, že Klub stále zůstal pomyslnou hlavou moravských klubů a prostředníkem mezi Svazem a Moravskými kluby. Může nám to doložit zápis ze 7. a 10. října 1929, který řeší otázku Svazu o sloučení časopisů *Rozhledy fotografa amatéra* s *Fotografickým obzorem*.⁷¹

Snahou Klubu ve druhé polovině dvacátých let dvacátého století bylo udržet Klub na výši i jeho samotnou činnost, která navázala na základy z předchozího období. Dovolím si citovat slova Josefa Kšíra: „...*aby Klub nezůstal na mrtvém bodě... Neboť zůstatí na mrtvém bodě znamená jítí nazpět, a tak i život kol nás spěje vpřed a my musíme s ním.*“⁷² Život spolkový se nezměnil, ale doba plynula a požadovala vyšší nároky na spolek, jeho výbor i samotné členstvo. Druhého předsedu stavitele Lošťáka nahradil ing. Josef Kšír. Klub od té doby pracoval pod jeho vedením až do posledních chvil existence. Snem, který visel ve vzduchu i u předchůdců v samotných začátcích, bylo zřízení vlastního ateliéru. Návrh tehdejších členů byl odůvodňován „*zvýšením uměleckého krasocitu a větším intereselem na obtížnějším fotografování v interiéru.*“⁷³ Snahu přerušil pokladník, podal zprávu o nedostatečných financích, které hatily vizi vlastního ateliéru i v následujících dekádách. Převážně ing. Kšír s Janem Ungerem viděli v ateliéru mezník v historii klubu, stejně jako bylo mezníkem zřízení temné

⁶⁹ Viz Josef Kšír – Jan Unger (pozn. 62).

⁷⁰ Viz Kronika Klubu (pozn. 51), Členská schůze dne 10. Zář 1925; Členská schůze dne 18. 12. 1925; Zápis o valné schůzi, konané dne 25. 2. 1926 za uplynulé období 1925; Zápis o výborové schůzi konané dne 15. 4. 1926; Zpráva o sdružení východomor. klubů přednesená na valné hromadě 24. 2. 1927.

⁷¹ Ibidem, Zápis o schůzi předsednictva konané dne 7. 10. 1929 v kanceláři předsedy ing. Kšíra; Zápis o členské schůzi konané dne 10. 10. 1929 v Občanské besedě.

⁷² Ibidem, Doslov ku zprávám funkcionářů a rekapitulace historie klubu. Přednesl o valné hromadě 24. 2. 1927 předseda ing. Kšír.

⁷³ Ibidem, Z historie klubu, referát předsedy ing. Kšíra o valné hromadě 24. 2. 1927 přednesený.

komory, která zapříčinila nárůst členstva. Předpokládala se změna ve vnitřním životě spolku - přímé styky členů při práci, rychlejší adaptace nováčků, utužení přátelských styků. Nové pracovní místnosti nebyly pouze snem, ale i nutností. Členská základna stoupala, načež klubovní prostory v Občanské besedě přestaly stačit. V březnu roku 1930 se tak Klub přestěhoval. Zázemí poskytla tehdy nově upravená klubovna Národního domu. O tři roky později byly pronajaty místnosti v městském domě na Masarykově náměstí č. 5, který poskytoval i půdu, kterou upravili pro svoje potřeby. Klub tím získal vytoužené pracovní místnosti se čtyřmi plně vybavenými temnými komorami, svoje umístění našla i knihovna s klubovým archivem.⁷⁴

S rokem 1925 došlo k rozkvětu výstavní činnosti, která od té doby probíhala takřka pravidelně. Po první již zmíněné přelomové výstavě v roce 1914 byla před veřejnost uvedena expozice v lázeňském pavilonu ve Smetanových sadech v období od 1. do 15. května 1925. K této příležitosti vydal Klub svůj první katalog. Úvodní text místopředsedy Jana Ungera seznamoval čtenáře se základními vlastnostmi média, chtěl obhájit jeho uměleckost před širokou veřejností.⁷⁵ Druhá část byla věnována soupisu fotografií, díky kterému je možná představa tehdy oblíbených žánrů. Převládala fotografie krajiny, pamětihodností, méně bylo portrétů a ostatních témat. Prezentace autorů z klubu byla rozšířena o obrazy Aloise Zycha, hosta z pražských Královských Vinohrad a z první veřejné klubovní soutěže.⁷⁶ Podobné katalogy se staly pravidlem. Přehled následujících výstav předložil Josef Kšír v již zmíněném katalogu Jubilejní výstavy.⁷⁷ Šlo o hlavní výstavy pořádané v Olomouci, putovní výstavy či účast na výstavách svazových, mezinárodních salonech, vypsanych soutěží zdejších i cizozemských.

O vysoké úrovni Klubu svědčí i časopis, který byl vydávaný od roku 1935. Pod názvem *Fotografické besedy* vycházel měsíčně téměř tři roky. Osm stran mělo být převážně informačním prostředkem členů, kteří se nemohli pravidelně zúčastnit schůzí a pomocí časopisu zůstali v obraze dění. Zbylé strany byly věnovány odborným textům a radám pro fotografickou činnost. Členové dostávali periodikum zcela zdarma. Celkový ráz se podobal celostátně vydávaným fotografickým časopisům, jakým byl například *Fotografický obzor*.

⁷⁴ Viz Josef Kšír – Jan Unger (pozn. 62).

⁷⁵ Viz Lukáš Bártl (pozn. 4), s. 64.

⁷⁶ Ibidem.

⁷⁷ Viz Josef Kšír – Jan Unger (pozn. 62).

Olomouc byla v době 30. let 20. století hostitelkou mnoha fotografických počínů, fotografů, přespolních spolků, ale také nového místního klubu, který nesl jméno Sdružení přátel fotografie v Olomouci. Upozornění na zaječí úmysly pana Jana Ungera a sedmi členů Klubu nalezneme už v roce 1927,⁷⁸ oficiálně se tak stalo v roce 1933 po vyloučení Jana Ungera z Klubu. Sdružení lze považovat za konkurenční podnik ke Klubu. Není nikde oficiálně uvedeno proč bylo sdružení založeno, vzhledem k tomu, že v Olomouci již jeden spolek amatérské fotografie fungoval. Pokusím se v následujícím textu tuto záležitost a historii nově vzniklého spolku objasnit.

Druhá světová válka byla Klubem přečkána. Činnost přes nejrůznější omezení, zákazy (jako bylo například fotografování staveb, objektů a drahotu materiálu) pokračovala po celý čas, byť v omezené podobě. V nepříznivém období nechyběly ani výstavy, které záměrně volily nekonfliktní téma, byly doprovázeny stručnými katalogy bez úvodního textu. Pravděpodobně se jednalo o opatrnost. Bez dohledu policie nebylo možné udělat krok z místa, okupační režim vyžadoval kontrolu. Z klubové kroniky zmizela květnatá řeč plná myšlenek. Stala se úřední knihou, obsahující nutné formality. Ukončením války však potlačení aktivity nekončilo. Po osvobození došlo k reorganizaci československé amatérské fotografie, Svaz a kluby spadly pod pravomoc Ministerstva informací. Tato nedobrovolná přeměna dosáhla svého vrcholu v roce 1950.

Před nástupem komunismu a postupného utahování řemene, stihl Klub naposledy ukázat svou sílu a prestiž. V roce 1947 u příležitosti čtyřicátého výročí uspořádal Celostátní svazovou výstavu fotografů amatérů Československé republiky. Katalog není výjimkou. Komunismus přinesl mnoho změn pro celé výtvarné umění. Spolková činnost spadala pod vyšší kontrolu než za doby nacistické okupace. Fotografie byla totiž v tomto období nejdůvěryhodnějším prostředkem politické propagandy díky své „pravdivosti“ zobrazení. Pozornosti komunistů neunikl ani značný majetek, bylo jen otázkou času, kdy bude amatérská fotografie reorganizována a připojena do oficiálních, státem kontrolovaných struktur. Stát si ve Svazu vyškolil instruktory, kteří zaučovali pány ze sdružených klubů. Každý Klub měl tedy vlastního instruktora, který učil co a jak se má fotit. Z řad olomouckého Klubu byli pověřeni pánové Valenta a Roháč.⁷⁹ Změnám nebyl podřízen jen chod klubu, ale i název, který zněl „Klub fotografických pracovníků v Olomouci.“ Ačkoliv změny byly víceméně formální, celá řada členů

⁷⁸ Viz Kronika Klubu (pozn. 51), Zápis o výborové schůzi dne 11. 11. 1927 v Občanské besedě.

⁷⁹ Ibidem, Jednatelská zpráva k valné hromadě dne 11. května 1949.

odcházela. Rychle rostoucí výše členských příspěvků, změny a atmosféra doby sehrály nemalou úlohu v ubývání členů.

Konečnou stanicí, na kterou přistoupily všechny spolky sdružené ve Svazu, bylo nedobrovolné zapojení se k Revolučnímu odborovému hnutí. Klub fotografů amatérů v Olomouci ztratil veškerou pravomoc 30. června 1950.⁸⁰ Únik nebyl možný. Východiskem se zdála být likvidace klubu, jenže majetek by dle stanov připadl Svazu, tedy pod správu ROH, které by založilo nový klub. Ke sloučení došlo 24. května 1950 a tím teoreticky olomoucký klub skončil. Majetek přešel pod oficiální strukturu, vše bylo zaevidováno a zaúčtováno. Stát bez námahy tímto krokem získal velké množství majetku, který kluby po dlouhá léta budovaly. Amatérská fotografická činnost získala novou strukturu, která byla podřízena čtvrtému odboru Ministerstva informací.⁸¹

⁸⁰ Ibidem, Zápis z valné hromady dne 24. května 1950.

⁸¹ Viz Lukáš Bártil (pozn. 4), s. 71.

7 Sdružení přátel fotografie v Olomouci

Sdružení přátel fotografie v Olomouci působilo v meziválečném období. Činnost spolku byla poněkud krátká, velmi často mylně spojovaná s Klubem fotografů amatérů v Olomouci. K tomuto klubu bylo nakonec přece jen sdružení připojeno a zaniklo. Důležitým zdrojem informací a dalo by se říci i jediným, je „Protokolní kniha Sdružení přátel fotografie v Olomouci 1933–1939“. Nalezneme ji ve Státním okresním archivu v Olomouci, sign. M6–42. Dochovaný fond je zlomkovitým pramenem k dějinám klubu, fotografické techniky a fotografie na Olomoucku.

Vzhledem k tomu, že v Olomouci již jeden spolek amatérské fotografie působil a to Klub fotografů amatérů v Olomouci, není ve výše uvedeném pramenu jasně zapsáno proč bylo Sdružení založeno. Je neobvyklé, aby v jednom místě fungovalo více „českých“ sdružení fotografů amatérů, o to méně v Olomouci, která se nemůže svou velikostí rovnat Praze. Největší pozornost přitáhne jméno Jana Ungera, kterého nalezneme jak v Klubu, tak ve Sdružení, zastávajícího nemalou funkci v obou případech.

Nově vzniklý spolek lze považovat za konkurenční podnik ke Klubu, který je sestavený z jeho nespokojených členů. Jak už jsem předeslala, Jan Unger se objevuje v obou spolcích, v Klubu na pozici místopředsedy, ve Sdružení byl svolavatelem ustavující valné hromady, dále činný jako jednatel. Pozůstalost předsedy Klubu Josefa Kšíra obsahuje spisy a korespondenci mezi mini, týkající se jakéhosi sporu, ke kterému dochází na konci 20. let 20. století.⁸² Nešlo o pomíjivou rozepři, byla řešena smířčím soudem Svazu, o který požádal Jan Unger. Cítil se dotčen výroky předsedy na svoji osobu. Stanovy Československého Amateur–Film–Clubu Olomouc hovoří o smířčím soudu v článku 11 takto: *„Spory vzniklé mezi členy klubu z poměru klubovního, řeší smířčí soud, do něhož každá strana zvolí dva členy klubu, předseda tohoto soudu je v první řadě člen předsednictva, ve druhé řadě člen výboru. Volí si ho členové soudu, nedohodnou-li se členové soudu, rozhodne los mezi navrženými. Smířčí soud se svolává do 14 dnů ode dne, kdy byl o to výbor neb předsednictvo požádáno. Otáčí-li některá strana se jmenováním členů soudu, ustanoví členy soudu výbor. Výrok smířčího soudu – není-li s ním některá strana spokojena – zůstává v platnosti do svolání nejbližší valné hromady, jejíž rozhodnutí jest platné. Smířčí soud se usnází nadpoloviční většinou*

⁸² Pozůstalost Josefa Kšíra, uložena ve Státním okresním archivu v Olomouci (sign. M8–55).

hlasů.“⁸³ Spor z roku 1927 se zdál být urovnán, avšak osobní vztahy po čase gradovaly a Klub rozpolcovaly na dva tábory. Od té doby nalezneme v kronice Klubu mnoho zápisů, které uvádějí výhrady a nesouhlas Jana Ungera s vedením a ostatními členy.⁸⁴ Co přesně se odehrávalo mezi těmito dvěma muži, si můžeme „pouze“ představit na základě dochovaných dokumentů.⁸⁵

Josef Kšíř pravděpodobně pokládal Jana Ungera za rozkladný článek Klubu, kdy jej na členské schůzi konané 24. listopadu 1927 vyzval k přečtení článku „Klub jednoho muže“ v periodiku *Rozhledy fotografa amatéra*, který upozorňoval na osoby soustřeďující veškerou činnost výhradně na sebe.⁸⁶ Dovolím si citovat část textu: „*Tak jako jsou činitelé, kteří podporující vzrůst a popularitu klubu, tak jsou zase jiní, kteří jej desorganisují. Proti nim se musíme brániti...klub jednoho muže...v němž všechna činnost se soustřeďuje na jediného člověka...zkrátka, on jest klub. Ostatní členové jdou za ním jako ovečky a spoléhají, že udělá všechno...jakmile takový vůdce popustí, rozpadne se celá organisace.*“ Kontroverze trvala cirká od roku 1927–1933, kdy byl 19. října téhož roku Jan Unger z Klubu vyloučen z důvodu iniciativy založení Sdružení.⁸⁷ Rivalita tímto zásadním krokem neskončila, naopak se přenášela do dalších let a neustávala na své intenzitě.

Oficiální vznik Sdružení připadá k datu 4. října 1933. Jan Unger na ustavující schůzi konané ve stejný den v Besedě Národního domu v Olomouci ve 20 hodin oznámil, že žádost byla podána 5. září 1933. Od té doby uběhlo více jak 4 týdny, tím byl dle spolkového zákona č. 134 z roku 1867 spolek zemským úřadem schválen. Vážnost organizace dokazuje průběh ustavující schůze, na které dle stanov proběhly volby výboru, do něhož byli zvoleni Horutová, Jurek, Neužil, Kaláb, Dr. Pospíšil, Brachtl, Unger a Přehnálek. Náhradníky byli Přehnálková, Svozilová, Španr, revisory účtů Látal a Wasserbauer. Předsedou určen Dr. Leopold Pospíšil, zastávající tuto funkci do posledních dnů existence spolku. Místopředsedou Jurek ze Zory, jednatelem Jan Unger, pokladníkem Kaláb. Stanovení členského příspěvku ve výši 35 Kč s *Fotografickým Obzorem*, pro ostatní 10 Kč, zápisné 5 Kč a příspěvek zakládajícího člena 100 Kč, proběhlo tentýž den, stejně jako schválení pravidelných schůzí, konajících se vždy třetí středu v měsíci. Po oficiálních záležitostech bylo přestoupeno

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Viz Kronika Klubu (pozn. 51).

⁸⁵ Kronika Klubu a stejně tak i Pozůstalost Ing. Josefa Kšíra obsahují dokumenty, které se dotýkají sporu mezi Janem Ungerem a Josefem Kšířem.

⁸⁶ Anonym, Klub jednoho muže, *Rozhledy fotografa amatéra* V, 1927, s. 201.

⁸⁷ Viz Pozůstalost Josefa Kšíra (pozn. 82).

k organizačním. Hlavním programem následujících dnů se stala Drtikolova výstava, jež Sdružení měla uvést a také uvedla do povědomí veřejnosti. Za účelem předání zkušeností členům, kterých se přihlásilo 21 a také k získání dalších bylo diskutováno o kurzu pro začátečníky pod vedením jednatele. To bylo jednomyslně schváleno. Po vyčerpání programu schůze se na stole objevily obrázky pana Brachtla, Přehnáčka a Ungera, jež kolovaly mezi zúčastněnými. Z časopisů předvedli tehdy aktuální čísla *Galerie a Fotografického Obzoru*. Tímto odpočinkovým závěrem byla zakončena nejen první, ale všechny následující schůze v dalších sedmi letech.

Pohlédneme-li na koncept, pod kterým se Sdružení prezentovalo, nalezneme shodu s aktivitami Klubu. Není tedy divu, že byly tyto dvě organizace veřejností spojovány v jednu. O tom, že spolek stál již na dobře vybudovaných základech a zkušenostech mnoha jedinců z minulého členství v Klubu, svědčí výstava Františka Drtikola a Aloise Zycha, uspořádaná ve velmi krátkém čase po vzniku Sdružení. Tímto aktem, představujícím přední osobnosti profesionální a amatérské fotografie, na sebe nechali upozornit dle záměru, ne však v dobrém světle. Ve stejnou dobu a na stejném místě byla uspořádána výstava jak Klubu, tak Sdružení. Novináři si této události nemohli nevšimnout. Články dokazují nepochopení a kritiku obecnstva dvou spolků, ze kterých sálala rivalita a napětí. Dobové texty v *Selských listech*: „*Jsou najednou dvě, zjev to na první ráz povážlivý, obě v jenom domě na Masarykově náměstí, tedy ještě povážlivější.*“⁸⁸ nebo v novinách *Pozor*: „*Dalo by se hned na počátku referátu uvažovati o účelnosti těchto paralelních výstav nebo zda je prospěšno a zdrávo tříštiti v Olomouci obec amatérů na dvě skupiny, ale vzdalujeme se raději těchto soudů, poznamenávajíce jen, že konkurence je opravdu zbytečnou*“ jsou toho důkazem.⁸⁹ Dva kluby mezi sebou soutěžily a tím se ocitly na válečném poli. Nelze pochybovat o úrovni nové organizace, která si vedla velmi dobře, ale počtem členů a významem nikdy nedosáhla na starší a tradičnější Klub.⁹⁰

Rok po roku probíhaly schůze dle ustanovení každou třetí středu v měsíci po oficiálním programu doprovázeny přednáškou hosta či člena a obrázky jednotlivců, svazové mapy byly předloženy k prohlédnutí.⁹¹ Městská čítárna Husova poskytovala vhodné prostory a stala se tak prvním shromážděním. Dvuměsíční období od založení

⁸⁸ L. Douška, Fotografické výstavy v Olomouci, *Selské listy* LI, 1933, č. 87, s. 4.

⁸⁹ Anonym, Dvě fotovýstavy v Olomouci, *Pozor* XL, 1933, č. 256, s. 3.

⁹⁰ Viz Lukáš Bártl (pozn. 4), s. 68.

⁹¹ Sdružení přátel fotografie v Olomouci bylo členem Svazu.

bylo na valné hromadě 17. ledna 1934 shrnuto úspěchem uvedení se do povědomí veřejnosti, připojení ke Svazu a řešení akutních otázek. Sdružení ale čekalo mnoho práce k dosažení vysokých cílů, jež si zvolili. Dovolím si citovat část textu z kroniky, která definuje vizi Jana Ungera: „...jsme útvarem novým, musíme přinést nové věci, nový život, fotografii přiblížit k životu od nynější abstrakce. Možno práce fotografii i prakticky využít pro vědu, zábavu, reklamu. Příští naše vystoupení před veřejností musí podat toho důkazy. Také zpracování Olomoucka nás očekává, jezdí se bůhví kam, ale krásy „pod okny“ se nevidí.“⁹² Obecně cílem každého spolku bylo prohloubení činnosti a především rozšíření členstva. Jak si lze všimnout v textu výše, kurz začátečníků plnil tuto úlohu nejlépe. Pod vedením jednatele začal první kurz 7. března 1934 v Masarykově ulici v městské škole za účasti 15 přihlášených. S kolísající návštěvností byly kurzy otevírány dvakrát ročně. Výlety do přírody a okolních vesnic zpestřily praxi a utužily vztahy mezi jednotlivci.

O vysokých ambicích není pochyb, zda jich Sdružení dosáhlo je otázkou. Vytvořit úspěšný podnik znamenalo mnoho pilné práce a trpělivost všech členů. „Žádný učený z nebe nespádl“ a nebylo tomu tak ani zde. Začátkem roku 1934 Sdružení čítalo 32 členů činných a 12 zakládajících. První etapa po bouřlivém úvodu již byla klidnější. Činnost spočívala převážně v konání schůzí, řešení organizačních záležitostí a propagace v podobě pozvánek vylepených ve výkladních skříních obchodů. Pozvánky měly nalákat nové členy. Pozvolna se rozvíjela i praxe. Byly zřízeny nejen kurzy pro začátečníky, ale i pro pokročilé. Konaly se každou druhou středu v měsíci. Jejich náplní bylo posuzování obrazů, prohlížení odborných časopisů, zvěšování a další aktivity, které upevňovaly kolektiv a bližší kontakt mezi členy. K větší inspiraci fotografovat vyhlásilo Sdružení soutěž na tři nejlepší snímky krajinářské a figurální, ta ale nenaplnila původní představu. Oznámení výsledků neproběhlo, nýbrž soutěž končila sabotáží samotných členů, kteří nedonesli žádné obrázky. Ani fotografické zpracování olomouckého kraje za podpory osvětového sboru pro Olomouc neslavilo úspěch, ale přesto bylo přesunuto do dalšího roku. Největšími podniky všech spolků, které uváděly práci vstříc veřejnosti, byly nepochybně výstavy. Sdružení nezůstalo pozadu. V polovině roku 1934 padl první návrh na výstavu za spolupráce moravských klubů, kterou zamýšleli uskutečnit na jaře 1935. Od té doby probíhaly přípravy a snaha navázání přátelských vztahů s okolními

⁹² Protokolní kniha Sdružení přátel fotografie v Olomouci 1933–1939, uložena ve Státním okresním archivu v Olomouci (sing. M6–42).

podniky. Účast přislíbil klub v Českém Těšíně, Uherském Hradišti, Třebíči a Dačicích. Podmínky pro uskutečnění vypadaly slibně. K vykonávání soustředěnější práce postrádalo Sdružení zázemí. Pracovní místnosti po patřičných úpravách a vybavení byly pronajaty od gážístů, nacházely se v ulici 28. října č. 15 za poplatek 30 Kč měsíčně. Zpřístupněny byly 16. února 1935. Aby nebyla místnost zneužita, jelikož Sdružení mělo mnoho nepřátel, vstup umožňovala pouze legitimace s podobenkou.

S přesunem do dalšího roku přišla plánovaná výstava se 180 obrazy konaná od 24. března do 7. dubna 1935. Obecenstvo hlasovalo o třech nejlepších obrazech olomouckých, ze kterých se udělaly diapozitivy a byly uloženy pro diapozitivní sbírku, kterou Sdružení zřídilo v zájmu uchování činnosti. Velkého úspěchu dosáhly i práce spoluzúčastněných spolků i když se nezapojili všichni přislíbení. Svůj podíl na tom měl Klub, ale i přes jeho agitaci výstava dopadla dobře, návštěvnost byla značná. Po ukončení výstava putovala do Českého Těšína. V období letních prázdnin se schůze nekonaly, práce však nepřišla nazmar, stala se zářijovým programem. Každý z členů mohl promluvit o své dovolené a promítnout pořízené obrazy. V následujících letech prázdninové promítání nikdy nechybělo, dostalo propracovanější konstrukci a řád. Přestože pracovní místnosti dobře sloužily, naskytla se lepší možnost a to v domě Spořitelny na Mořickém náměstí. Místnosti byly dvě, jedna menší, druhá větší. Představa po přednesení návrhu byla jasná: „*v menší by mohly být temné komory, druhá by byla klubovnou.*“⁹³ Nové prostory členové vítali s nadšením i když bylo zapotřebí půjčky, ke které se každý zavázal dílčím úpisem v hodnotě 25 Kč na osobu. Toto působiště znamenalo výraznou změnu ve výstavní činnosti, která se prozatím musela uskutečnit vždy ve vypůjčených prostorách. Teď bylo možno pořádat expozice sice menší, ale častěji. Poslední týden v prosinci 1935 proběhlo stěhování, které otevřelo příznivější cestu do nového roku.

Členská základna se rychle zabydlela, stejně jako se ujal název „Středisko“. Všichni věděli, o jaké místo jde. Sdružení pořádalo podle plánu výstavky většinou o velikosti 80 obrazů. Vložené investice materiální i fyzické práce byly členům vráceny v podobě vysoké návštěvnosti a přízně veřejnosti. V roce 1936 zde proběhly 4 výstavy a to Fabingerova, Dr. Lauschmannova, které byly domluveny po přednáškách s promítáním, protože vzbudily velký zájem u členů a na to vznikl popud

⁹³ Ibidem, 10. schůze výborová 2. října u Drápalů.

zprostředkovat je i pro veřejnost. Třetí výstava byla uspořádána k padesátému jubileu jednatele Jana Ungera. Přes velké přípravy a rozeslání 500 pozvánek nebyla účast uspokojivá, vzniklý deficit uhradil sám Jan Unger. Poslední členská výstava v roce 1936 se konala od 6. do 20. prosince. Obrázků bylo mnoho a prostory nedovolovaly vystavit všechny najednou, proto se rozdělily na dvě skupiny. Taková expozice vyžadovala předem stanovená pravidla, aby vše proběhlo bez problémů. Uskutečnilo se několik členských schůzí s upozorněním, že je účast nutná vzhledem k organizačním záležitostem výstavy. V Praze se tento postup osvědčil.⁹⁴ Aby v návštěvnicích vzbudili zájem, dali jim hlasovací lístek, na němž měli napsat 3 čísla obrazů, jež se jim nejvíce líbily. Pracovní místnosti získaly pro Sdružení prostřednictvím výstav finanční podporu, která byla vždy a téměř všude stěžejním problémem ve fungování klubů. Sdružení, jako člen Svazu, se mohlo zapojit do jejich aktivit. Zúčastnilo se okružní čítárny, Ročenky československé fotografie a okružních map. Okružních map se zdrželi a poprvé se zapojili až v roce 1936 a pak v následujících letech, protože to byla nejnáročnější investice.⁹⁵

Od prázdnin 1936 Sdružení vydávalo věstník *Fotografický ruch* pod vedením Jana Ungera. Informační tisk v podobě jedné strany na velkém formátu ulehčil práci jednatelům ve smyslu zprostředkování zpráv členstvu. Měsíčník vznikl pod myšlenkou organizačního pojítka mezi moravskými kluby. Nebyl tedy určen pouze pro členy, sloužil i ostatním klubům. První číslo vyšlo 9. září 1936, píše se zde: „*Všem svým členům a přátelům místo obvyklých pozvánek budeme zdarma posílati tento věstník. Prosíme, aby ho přečetli vždy (s inserty) a nevraceli!*“⁹⁶ Fotografická hlídka *Národní politiky* napsala: „...*věstník Sdružení a klubů fotografů amatérů, který vychází jednou měsíčně v Olomouci, pěkně se reprezentuje jako malý, ale obsažný časopis tamějšího sdružení. Vedle informací pro členy uveřejňuje drobné technické paběrkování a spolkové zprávy z ostatních klubů.*“⁹⁷ Jde o doklad, že věstník nebyl pouhým cárem papíru, ale respektovaným dobovým tiskem. V návaznosti na tehdejší připravovanou akci byl *Fotografický ruch* zprostředkovatelem zpráv a pokynů pro výstavu Haná ve fotografii, kterou Sdružení uspořádalo za spolupráce Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci následujícího roku na podzim.

⁹⁴ Anonym, Proč ve dvou skupinách?, *Fotografický ruch* I, 1936, č. 4, nestr.

⁹⁵ Od roku 1937 jsou ve *Fotografickém ruchu* podrobně uváděny informace o publikacích z okružní čítárny, okružních mapách a Ročenkách.

⁹⁶ Anonym, *Fotografický ruch* I, 1936, č. 1, nestr.

⁹⁷ Anonym, Národní politika, *Fotografický ruch* I, 1937, č. 6, nestr.

Přes náročnost hlavního programu tohoto roku vedení neupustilo od zavedených zvyklostí (přednášky s promítáním, stihlo mimo to uspořádat výstavu Uherskohradištských amatérů), nebránilo se ani novým poznatkům. Příkladem může být členská přehlídka, uskutečněná ve Středisku 12. až 13. 6. 1937. Členové si vyzkoušeli řešení výstavních otázek, které užíval klub na Žižkově. Obrázky o rozměru 13x18cm byly vystaveny a posouzeny pouze členy. Dle výsledků se uschovaly nejlépe hodnocené. Tento proces proběhl několikrát za rok a až se nashromáždilo potřebné množství fotografií, uspořádala se velká klubová výstava.

Přípravy k výstavě Haná ve fotografii nebyly podceněny, začalo se s nimi hned v lednu 1937. Z výboru a připojených pánů Dr. Vybírala (předsedy vlasteneckého spolku muzejního), J. Zbořila (znalce národopisu z Kostelce) a rady Fanderlíka (jako znalce fotografie) byla sestavena porota k výběru vhodných obrazů.⁹⁸ Haná, jakožto kraj mnoha amatérských fotoklubů, skýtala nepřehledné množství námětů, které samotné Sdružení nemohlo, ale ani nechtělo obsáhnout. „*Haná má své krásy, které dosud žijí, ale také krásy, které zanikají...nechceme se omezit jen na krojové studie, chceme na výstavě shromáždit vše, co ukáže charakteristiku tohoto kraje...*“⁹⁹ Ve výstavě byl viděn potenciál spojení hanáckých amatérů, kteří by sdíleli své fotografie nenávratně zaniklých věcí nebo se podíleli na dokumentaci toho, co ještě zůstalo a co nově vzniklo. Připojit se mohli i neorganizovaní fotografové a profesionálové. *Fotografický ruch* několikrát požádal a vyzval všechny fotografy k účasti. Vedení si uvědomovalo obsáhlou tématu, které bychom mohli označit za nevyčerpatelné. Usnesli se, že v roce 1940 navážou na začínající projekt, který zdokonalí a prohloubí po získaných zkušenostech.¹⁰⁰

Výstavní místnosti Klubu přátel umění v Olomouci na Masarykově náměstí č. 5, poskytly od 26. září do 10. října 1937 zázemí expozici Haná ve fotografii. Katalog s úvodním slovem pana Vybírala nebyl jediným doprovodným prvkem. K zahájení byl přichystán Hanácký večer, který byl z důvodu tryzny za prezidenta Osvoboditele přesunut. „*9. října se Beseda nenaplnila, ale v pravém slova smyslu naplnila, sedělo se i na chodbě před Besedou. Podepsaných účastníků bylo 137.*“¹⁰¹ Večer se vydařil po všech stránkách. Na programu bylo promítání, ukázky z hanácké literatury, přehlídka a

⁹⁸ Viz Protokolní kniha Sdružení (pozn. 92), Výborová schůze 27. ledna 1937.

⁹⁹ Er, Haná ve fotografii, *Fotografický ruch* I, 1936, č. 2, nestr.

¹⁰⁰ Anonym, Haná ve fotografii, *Fotografický ruch* II, 1937, č. 2, nestr.

¹⁰¹ Viz Protokolní kniha Sdružení (pozn. 92), Hanácký večer 9. října 1937 v Besedě.

popsání hanáckých krojů, praktické ukázky vázání šátků, nechyběly ani pravé hanácké koláče. Podobnou strukturu měl i závěrečný Slovácký večer, který se ale netěšil tak velkému úspěchu.

Jan Unger na výroční valné hromadě 13. ledna 1937 vyslovil větu: „...výstava *Haná ve fotografii, kterou bychom mohli získat místo na slunci nebo být zatlačeni do hlubokého stínu.*“¹⁰² Není pochyb, o jak důležitý podnik pro Sdružení šlo. Zprvu se výstava rodila za určitého nadšení, svoji účast přislíbily například kluby prostějovský, holešovský, kroměřížský, když ale došlo na věc, ani jeden z vyjmenovaných neposlal své práce. Počáteční idea společného díla byla ta tam, vržený stín měl na svědomí Klub, který prostřednictvím předsedy a místopředsedy nabádal ostatní spolky proti výstavě a svým členům zakázal se zúčastnit. Působení Klubu bylo opravdu rozsáhlé, proniklo do tisku skrze známosti bez uvážení autorů jednotlivých článků. Způsobený rozruch připomíná první výstavu Drtikolovu, která byla rozebírána novináři, ne však v takovém měřítku jakého nabrala Haná ve fotografii. *Fotografický* ruch otiskl několik ukázek kritik, které osvětlily mnohé úvahy.¹⁰³ Na jedné straně vrhaly články světlo, na druhé stíny. Nejzajímavější je však reakce Svazu, který káral oba spolky a narážel na nepřehlédnutelnou rivalitu.¹⁰⁴

Nepovedený podnik Sdružení neodradil od další práce. Haná ve fotografii putovala do Velké Bystřice, Kroměříže a Českého Těšína. V témže roce ještě uspořádali výstavu *Ženy fotografují*, která byla zvláště pražským tiskem příznivě posouzena. Ukázala leccos, co muži nevidí buď vůbec nebo zcela jinak. Plány pro další rok byly jasné a byly předběžně rozvrženy do konce roku 1938, načež přišly nečekané politické události a narušily zavedený spolkový pořádek.

Sdružení spolupracovalo s městem a osvětovým sborem, kteří občanům rozšiřovali jejich obzory. Podpora výstavy *Život zvířat ve fotografii* byla právě takovým podnikem. Obrazy z negativů docenta Dr. Staňka z Prahy představily nasbírané snímky z jeho cest po Africe a zoologických zahradách. Expozice proběhla od 23. ledna do 6. února 1938 ve výstavních prostorách Klubu přátel umění. Byly zvláště pozvány olomoucké školy, vytisknut výstavní katalog. Záhy na to proběhla další větší výstava ve stejných prostorách od 7. do 23. května 1938, která nesla název „Život prezidenta

¹⁰² Ibidem, Valná výroční hromada ve středisku 13. ledna 1937 ve Středisku.

¹⁰³ Anonym, Haná ve fotografii, *Fotografický ruch* II, číslo 9, s. 2–3.

¹⁰⁴ O-Kaj., *Fotografický obzor* XLV, 1937, s. 259.

Masaryka ve fotografii“. 159 velkých obrazů, popisujících život prezidenta, pocházelo jednak z jeho archivu, Topičova salonu (který zapůjčil největší část), Památníku národního osvobození a některých časopisů. Tato výstava byla poslední pro nic netušící Sdružení.

„První členská schůze po prázdninách, vzhledem k těžkým událostem posledních dnů, které tak bolestně na nás doléhaly, kdy odstupovali jsme naše území, konala se až ve středu dne 16. listopadu.“ Ke konci schůze jednatel oznámil usnesení výboru. Vzhledem k událostem doby navrhl sloučení se zdejším Klubem fotografů amatérů, neboť v jednotnosti je síla a v zájmu zachování činnosti milovníků fotografie tedy nebylo zbylí. Jednání narazilo na finanční problémy, Klub odmítal převzít nedoplatky Sdružení. Ve výsledku nebyly stěžejní překážkou dluhy, nýbrž osoba Jana Ungera a jeho minulost v Klubu. Na to Unger prohlásil: *„...že jako nebyl původcem odloučení od Klubu, nechce býti překážkou sloučení a proto žádá, aby byl pro jednání s klubem považován za vystouplého“*. Do sloučení pracoval dál, pak se přihlásil jako řádný člen KFA v Přerově. Na vyrovnání nedoplatků byly použity peníze z prodaných obrazových rámců. Nebylo již žádných bariér, které by bránily sjednocení. Klub fotografů amatérů v Olomouci převzal aktiva i pasiva Sdružení s požadavkem vstoupení tří členů do výboru, kterými byli předseda Dr. Leopold Pospíšil, místopředseda Hühnel a pan Všeticka.¹⁰⁵ Na 14. června 1939 byla do Besedy Národního domu svolána likvidační valná hromada, na které se Jan Unger rozloučil se všemi členy a naposledy přednesl jednatelskou zprávu, kterou shrnul zásadní kroky Sdružení přátel fotografie. Podle výměru Policejního ředitelství v Olomouci č. j. 10287/4/1939, ze dne 1. 12. 1939, byl výnosem Zemského úřadu v Brně, ze dne 15. 11. 1939, č. j. 47.110/3-13/39, spolek „Sdružení“ ze spolkového katastru vymazán.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Viz Protokolní kniha Sdružení (pozn. 92), 23. výborová schůze 31. května 1939 ve Středisku.

¹⁰⁶ Ibidem, Poznámka (poslední zápis).

8 Závěr

Bakalářská práce si stanovila za cíl zmapovat historii Sdružení přátel fotografie v Olomouci. Jelikož nebylo toto téma nikdy zpracované, zásadním a také jediným materiálem se pro mě stala dochovaná Protokolní kniha Sdružení, která je uložena ve Státním okresním archivu v Olomouci a Sdružením od roku 1936 vydávaný klubový časopis *Fotografický ruch*. Kontext mezi Sdružením a Klubem českých fotografů amatérů v Olomouci mi poskytla jednak studie Lukáše Bártla, ale také dochované kroniky Klubu a pozůstalost Josefa Kšíra.¹⁰⁷ Pročtené fondy nedoplňovaly pouze informace o klubech, ale dali mi i možnost nahlédnout do sporu mezi Janem Ungerem a Josefem Kšírem, který vyvrcholil založením Sdružení. Spor mezi muži mi byl přiblížen, ale záhadou pro mě zůstává osoba Jana Ungera, který byl iniciátorem vzniku Sdružení, ale ve výsledku jej neřídil. Byl pouze jednatelem. Na otázku proč tomu tak bylo, odpověď asi nikdy nedostanu už kvůli tomu, že se mi nepodařilo získat ucelené informace o tomto muži. Z Protokolní knihy jsem zjistila jeho datum narození, odkud pocházel však není nikde uvedeno, nepodařilo se mi nalézt ani údaje o jeho rodině. Dochovala se jen strohá zpráva o jeho synovi, která se zmiňuje pouze o tom, že se stal zakládajícím členem Sdružení. Dobový tisk ze Slovácka a pak z Olomouckého kraje zmiňuje Jana Ungera v útržkovité formě, ze které můžeme pouze hádat kým byl. I když jsem procházela záznamy v matrikách, archivech a také jsem hledala informace na internetu, žádné další údaje se mi nepodařilo najít.

Moje bakalářská práce není jen kouskem zmíněné mozaiky v úvodu, ale s textem Lukáše Bártla o historii Klubu českých fotografů amatérů v Olomouci se stala dílem, který doplnil a rozšířil povědomí o amatérské fotografii na Olomoucku v první polovině 20. století.

¹⁰⁷ Státní okresní archiv v Olomouci obsahuje oba zmíněné fondy.

9 Summary

The bachelor thesis deals with the history of the photo-amateur club of the Association of Friends of Photography in Olomouc, which was active during the interwar period. To understand the functioning of the Association and to place it in the context of the photo-amateur environment, I deal with the beginnings of photographic techniques, amateur photography and individual clubs.

The bachelor thesis presents general overview of the history of the first and also the oldest club in our country, which was the Club of Amateur Photographers in Prague. Furthermore, it deals with the history of the Association of Czechoslovak Amateur Photographers Clubs in Prague – an umbrella organization of photo-amateur associations. The Association of Friends of Photography in Olomouc was not the first photo-amateur club in Olomouc, it became a competitor of the traditional Club of the Czech amateur photographers in Olomouc, which was founded in 1907. It was the oldest Moravian club. These two clubs had a common past that was reflected in bad relationships. Therefore, I am also describing the history of the Club of Czech Amateur Photographers in Olomouc and explaining the situation that followed in the 1930s. The bachelor thesis is focused in detail on the period from the 1950s to the end of the Second World War, and I deal with the post-war period until 1951.

10 Seznam použitých pramenů a literatury

10.1 Prameny

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv v Olomouci

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv v Olomouci, Fond Klub českých fotografů amatérů v Olomouc, sign. M6–23.

Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv v Olomouci, Fond Kšír Josef, Ing., sign. M8–55.

Zemský okresní archiv v Opavě, Státní okresní archiv v Olomouci, Fond Sdružení přátel fotografie v Olomouci 1933–1939, sign. M6–42.

10.2 Literatura

Vladimír Birgus – Jan Mlčoch, *Česká fotografie 20. století*, Praha 2010.

Lenka Bydžovská – Vojtěch Lahoda – Mahulena Nešlehová, *Dějiny českého výtvarného umění IV 1890/1938*, Praha 1998.

Vladimír Fanderlik, *II. Výstava Svazu čs. Klubů fotografů amatérů v Praze* (kat. výst.), Praha 1926, nestr.

Josef Kšír – Jan Unger, *Jubilejní fotografická výstava Olomouc 1907–1932* (kat. výst.), Olomouc 1932.

Daniela Mrázová, *Příběh fotografie*, Praha 1986.

Josef Mühldorf – Pavla Vrbová, *Od sportu fotografického k umělecké fotografii: historie prvního klubu fotografů amatérů v Čechách a Svazu československých klubů fotografů amatérů 1889–1945*, Praha 2010.

Marie Platovská – Rostislav Švácha, *Dějiny českého výtvarného umění V 1938/1958*, Praha 2005.

Petra Trnková, *Technický obraz na malířských štaflích. Česko–němečtí fotoamatéři a umělecká fotografie, 1890–1914*, Brno 2008.

Zdeněk Wirth, *Sto let české fotografie 1839–1939*, Praha 1939.

10.3 Periodika

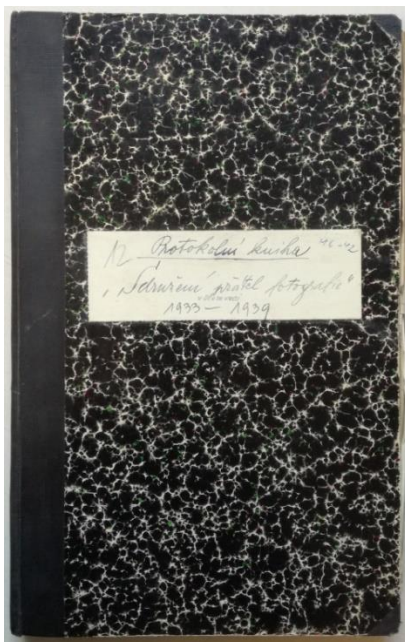
Anonym, *Fotografický ruch I, 1936*, č. 1, nestr.

- Anonym, Haná ve fotografii, *Fotografický ruch* II, 1937, č. 2, nestr.
- Anonym, Haná ve fotografii, *Fotografický ruch* II, 1937, č. 9, s. 2–3.
- Anonym, Národní politika, *Fotografický ruch* I, 1937, č. 6, nestr.
- Anonym, Proč ve dvou skupinách?, *Fotografický ruch* I, 1936, č. 4, nestr.
- Er, Haná ve fotografii, *Fotografický ruch* I, 1936, č. 2, nestr.
- Anonym Dvě fotovýstavy v Olomouci, *Pozor* XL, 1933, č. 256, s. 3.
- Anonym, Karel Dvořák pětasedmdesátníkem, *Pozor*, 1934, č. 6, s. 4.
- Anonym, Klub jednoho muže, *Rozhledy fotografa amatéra* V, 1927, s. 201.
- Anonym, Osnova fotografického kursu pro začátečníky, *Rozhledy fotografa amatéra* I, 1921, č. 1, s. 10.
- Robert A. Šimon, Okružní mapy svazové, *Rozhledy fotografa amatéra* I, 1921, č. 4, s. 28–29.
- Lukáš Bárta, Dějiny Klubu fotografů amatérů v Olomouci 1907–1950, in: *Opuscula historiae atrium* Brno 2017, s. 60–73.
- L. Douška, Fotografické výstavy v Olomouci, *Selské listy* LI, 1933, č. 87, s. 4.
- O-Jak., *Fotografický obzor* XLV, 1937, s. 259.
- Josef Kafka, O krok blíže, *Fotografický věstník* IX, 1898, č. 1, s. 1.

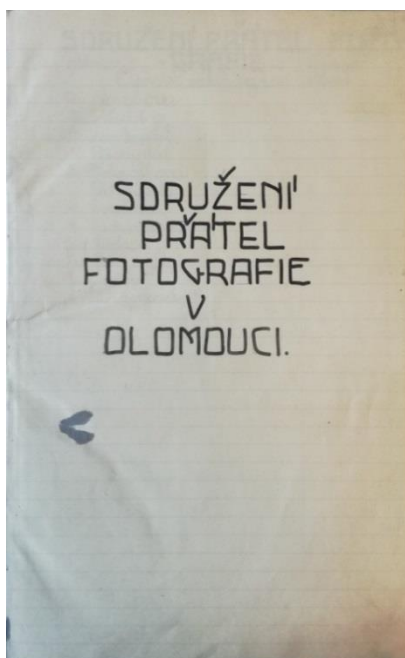
11 Seznam obrazové přílohy

- 1 – Titulní strana kroniky Sdružení přátel fotografie v Olomouci. Olomouc, Státní okresní archiv, Sdružení přátel fotografie Olomouc, sign. M6–42. Foto: Eliška Cilečková
- 2 – Úvodní strana kroniky Sdružení přátel fotografie v Olomouci. Olomouc, Státní okresní archiv, Sdružení přátel fotografie Olomouc, sign. M6–42. Foto: Eliška Cilečková
- 3 – Titulní strana *Fotografického ruchu*, Olomouc, Státní okresní archiv, Ing. Josef Kšír, sign. M8–55. Foto: Eliška Cilečková
- 4 – Pozvánka na Hanácký večer z *Fotografického ruchu*, Olomouc, Státní okresní archiv, Ing. Josef Kšír, sign. M8–55. Foto: Eliška Cilečková
- 5 – Titulní list katalogu výstavy Haná ve fotografii v Olomouci 26. září – 10. října 1937, Olomouc, Státní okresní archiv, Ing. Josef Kšír, sign. M8–55. Foto: Eliška Cilečková

12 Obrazová příloha

1 – Titulní strana kroniky Sdružení přátel fotografie v Olomouci. Olomouc, Státní okresní archiv, Sdružení přátel fotografie Olomouc, sign. M6–42

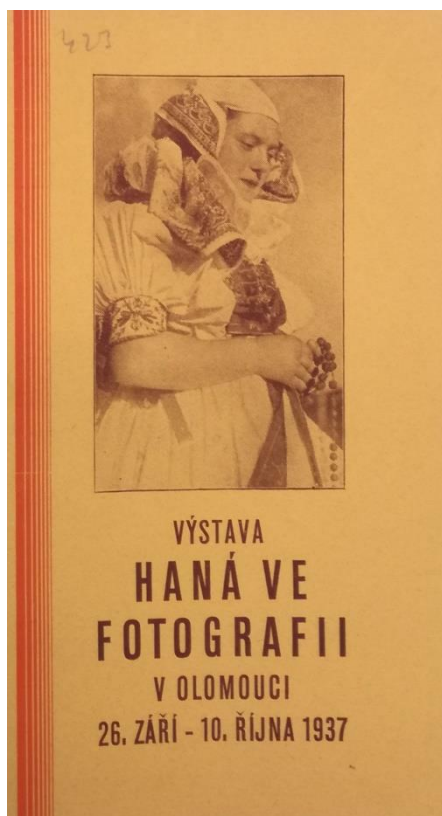
2 – Úvodní strana kroniky Sdružení přátel fotografie v Olomouci. Olomouc, Státní okresní archiv, Sdružení přátel fotografie Olomouc, sign. M6–42

3 – Titulní strana *Fotografického ruchu*, Olomouc, Státní okresní archiv, Ing. Josef Kšír, sign. M8–55

4 – Pozvánka na Hanácký večer z *Fotografického ruchu*, Olomouc, Státní okresní archiv, Ing. Josef Kšír, sign. M8–55

5 – Titulní list katalogu výstavy Haná ve fotografii v Olomouci 26. září – 10. října 1937, Olomouc, Státní okresní archiv, Ing. Josef Kšír, sign. M8–55

13 Anotace

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Eliška Cilečková
Katedra:	Katedra dějin umění
Vedoucí práce:	Mgr. Lukáš Bártl, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Sdružení přátel fotografie v Olomouci
Název práce v angličtině:	The Association of Friends of Photography in Olomouc
Anotace práce:	Bakalářská práce představuje historii fotoamatérského klubu Sdružení přátel fotografie v Olomouci, které zde působilo v meziválečných letech. Pro zasazení do kontextu se zabývám počátky fotografické techniky, amatérské fotografie a historii významných institucí amatérské fotografie té doby.
Klíčová slova:	Sdružení přátel fotografie v Olomouci, amatérská fotografie, Klub českých fotografů amatérů v Olomouci, Klub fotografů amatérů v Praze, Svaz československých klubů fotografů amatérů v Praze
Anotace práce v angličtině:	This bachelor thesis presents the history of the photo-amateur club Association of Friends of Photography in Olomouc, which was active in the interwar years. To understand the context, I deal with the beginnings of photographic techniques, amateur photography, and the history of major amateur photography institutions of this period.
Klíčová slova v angličtině:	The Association of Friends of Photography in Olomouc, amateur photography, Club of the Czech amateur photographers in Olomouc, Club of Amateur Photographers in Prague, Association of Czechoslovak Amateur Photographers Clubs in Prague
Rozsah práce:	44 s. (text 36 s., 79 185 znaků, obrazová příloha 3 s.)
Přílohy vázané k práci:	1 CD ROM s obrazovou přílohou
Jazyk práce:	Čeština